

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΔ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1985

ΑΡΙΘ. 6

— ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ —

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἡ Ε' Ἑβδομάς τῶν Νηστειῶν. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Ἡ Ὁδὴ τῆς Θεοτόκου. — Ἰωάννου Φουντούλη, Καθηγητοῦ τοῦ Παν)μίου Θεσσαλονίκης, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Ἀρχιμ. Παύλου Ἀθανάτου, Τὸ Τριῶδιον. — Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Ἐπ. Καθηγητοῦ Παν)μίου Ἀθηνῶν, Τῆς Ἱερωσύνης. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, Στὴ Βασιλεύουσα σὰν σὲ ὄνειρο. — Βασ. Μουστάκη (†), Οἱ ἄθλοι τοῦ Σαμφῶν. — Δημ. Φερούση, Ραδιοφωνικὸς Σταθμὸς τῆς Ἐκκλησίας. — Τὸ Βιβλίον. — Ἐπικαιρά. — Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Εἰδήσεις ποῦ ἐνδιαφέρουν τοὺς ἐφημερίους. — Νέοι συνταξιοῦχοι τοῦ ΤΑΚΕ.

● ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἀθῆναι, Ἰασιῶ 1 — Τηλ.
72.10.734 ● Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης
Μιχαήλ, Ἀναστασία 3-
157 72 Ἀθῆναι, Τηλ. 77.87.978.

Η Ε' ΕΒΔΟΜΑΣ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Οἱ τελευταῖες ἡμέρες τοῦ δευτέρου δεκαπενθήμερου τοῦ Μαρτίου κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἀποτελοῦν τὴν Ε' Ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν, ἡ ὁποία κατέχει ξεχωριστὴ καὶ ἰδιαίτερη θέση στὴ Μ. Τεσσαρακοστή. Κατὰ τὶς χαρακτηριστικὲς ἐκφράσεις τῶν ὕμνων, φθάνομε στὴν ἑβδομάδα αὐτὴν «τὴν νηστειαν ἐκμεσάσασαι» ἢ «ὑπερμεσάσασαι», «τὸν γαληνὸν τῆς νηστειᾶς... ὑπερπεράσασαι πλοῦν».

Στὴν Ε' αὐτὴ ἑβδομάδα ἐξυμνοῦνται καὶ ἀριστοτεχνικὸν πρόγμαιν τρόπο ἡ μετάνοια καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς κατάνυξις, ὡς ἀρίστη προπαρασκευὴ σὲ «σταυρώσιμον» καὶ «ἀναστάσιμον» Πάσχα. Κατὰ τὴν ἑβδομάδα αὐτὴ δύο ἐκλεκτὰ δημιουργήματα τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως κοσμοῦν καὶ λαμπρύνουν τὴν Θεία Λατρεία.

Κατὰ τὴν ἑσπέρα τῆς Τετάρτης ψάλλεται ὁλόκληρος ὁ Μέγας Κανὼν, ὁ ὁποῖος ἤδη ἐνάλῃ τιμηματικὰ κατὰ τὴν «Καθαρὰν» Ἑβδομάδα. Ὁ κανὼν αὐτός, ποὺ ἐποικήθη ἀπ' τὸν Ἀνδρέα Κρήτης τὸν Ἱεροσολυμίτη ἐκφράζει τὰ αἰσθήματα μετανοίας ὄχι μόνον τῶν ἀσκητῶν καὶ μοναχῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐγγάμων. Στὸς τελευταίους ἀναφέρεται λ.χ. ὁ ὕμνος τοῦ Κανόνος: «Ὁ γάμος μὲν τίμιος, ἡ κοίτη δὲ ἀμίαντος· ἀμφοτέρω γὰρ Χριστὸς προσεulόγησε, σαρκὶ ἐσθιόμενος, καὶ ἐν Κανῶν δὲ γάμῳ τὸ ὕδωρ οἴνον ἐπιτελῶν...».

Κατὰ τὴν ἑσπέρα τῆς Παρασκευῆς τῆς ἰδίας ἑβδομάδος ψάλλεται ὁλόκληρος ὁ «Ἀκάθιστος Ὑμνος», ποὺ ἐνάλῃ τιμηματικὰ κατὰ τὶς τέσσαρες Παρασκευές, ποὺ προηγήθηκαν. Ὁ ὕμνος αὐτός ὑπενθυμίζοντας τὸ χαρμόσυνο γεγονός τοῦ Εὐαγγελισμοῦ συντελεῖ στὴν ἀναζωπύρωσι τοῦ πνεύματος τῆς πασχάλτου χαρᾶς, ἡ ὁποία διαποτίζει καὶ αὐτὴν τὴν Μ. Τεσσαρακοστή.

Ἡ ἐκδήλωσις τοῦ πνεύματος τῆς Μετανοίας δὲν κορυφώνεται μόνον κατὰ τὸν Ὅρθρον τῆς Πέμπτης τῆς ἑβδομάδος αὐτῆς μετὰ τὸν Μ. Κανόνα, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν Ε' Κυριακὴν τῶν νηστειῶν, ἡ ὁποία εἶναι ἀφιερωμένη στὴ μετάνοια τῆς οσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας. Τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ποὺ καθαρίζει «τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων» (Ἐβρ. θ', 14), καὶ τὸ λουτρὸ τῶν δακρῶν τῆς μετανοίας ἀνέδειξαν ἀπ' τὴν πρώην ἁμαρτωλὴν τὴν ἀξιοθαύμαστη ἀσκήτρια, ποὺ ἐπὶ 47 χρόνια ἐλάμπρυνε τὴν ἔρημο καὶ μᾶς παρουσίασεν ἐξαιρετικὸ παράδειγμα μετανοίας.

Στὴν εὐαγγελικὴ περικοπὴ τῆς ἡμέρας (Μαρκ. ι', 32-46) προλέγονται τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, ἡχοῦν ἀκόμη ἐπιτονότερα οἱ πένθημοι κώδωνες, ποὺ ἀναγγέλλουν τὴν ἔλευσι τοῦ «σταυρωσίμου» Πάσχα.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Η ΩΔΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ*

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

13. ΟΡΕΞΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΙΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ

«Πεινώνας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν
καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς».

Φυσικὸν αἰσθημα εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ πείνα. Καὶ εὐ-
λογος ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ ἀπαιτήσεις γὰρ ὑπάρχουν εἰς τὴν
διάθεσίν μας τὰ ἀπαραίτητα «ἀγαθὰ», διὰ γὰρ χορτάσω-
μεν τὸν στόμαχον καὶ ἱκανοποιήσωμεν τὰς βιοτικές ἀνάγκ-
ας ἡμῶν.

Ἄλλ' ἡ Παναγία, εἰς τοὺς ἀνωτέρω λόγους Τῆς,
ἀναφέρεται ὑπὸ πνευματικῆν κυρίως ἔννοιαν εἰς τὴν πεί-
ναν καὶ εἰς τὴν ἀντίστοιχον ἀφθονίαν πνευματικῶν ἀ-
γαθῶν.

1. Ἄλλωστε καὶ ὁ Κύριος ἔλεγε κατόπιν, εἰς τοὺς
«μακαρισμούς» Του, μεταξὺ ἄλλων, «μακάριοι οἱ
πεινώντες καὶ διψῶντες τὴν
δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτάσθη-
σονται.» (Ματθ. ε' 6). Ἐλεγε δηλ. ὅτι οἱ ἀνώτεροι
ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι μονομερῶς προσκεκολλημέ-
νοι εἰς τὰς βλικὰς τῶν ἀνάγκας καὶ ἐπιδιώξεις, ἀλλ' ἔ-
χουν καὶ ὑψηλότερα ἰδανικά, οὕτως εἰπεῖν «πεινοῦν» καὶ
«διψοῦν» τὴν «δικαιοσύνην», (τὴν ἀρετὴν ἐν γένει καὶ
τὴν ἐπικράτησιν τοῦ ἡθικοῦ νόμου), αὐτοὶ θὰ ἴδουν γὰρ
πραγματοποιοῦντα: οἱ τοιοῦτοι εὐγενεῖς πόθοι των' καὶ θὰ
χορτάσων, ἀπολαμβάνοντες τὴν πνευματικὴν αὐτὴν χα-
ρὰν καὶ ἱκανοποιήσιν.

Ἦπ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν καὶ ἡ Παναγία τονίζει: εἰς
τὴν ὁδὴν Τῆς, ὅτι ὁ Πανάγαθος Θεὸς «πεινώ-
ντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν»: αὐτοὺς ποὺ
πεινοῦν καὶ ὀρέγονται καὶ ζητοῦν «πρῶτον» τὴν ἐπικρά-
τησιν «τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς δικαιοσύνης αὐ-
τοῦ» (Ματθ. ε' 33), θὰ τοὺς ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς γὰρ ἀπολαύ-
σουν «κατὰ τὴν καρδίαν των» πλοῦσι καὶ ἀφθονα τὰ
πνευματικὰ ἀγαθὰ (πρβλ. τὴν ψαλμικὴν εὐχὴν «δώσε
Κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου καὶ πᾶσαν τὴν δουλίην σου
πληρώσει... Πληρώσει Κύριος πάντα τὰ αἰτήματά σου»
Ψαλ. ιθ' 5-6).

2. Τὸ ὅτι ἡ Παναγία προτάσσει: μὲ ἔμφασιν τὴν λέ-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σ. 51 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

ξιν «πεινώντας» δὲν εἶναι ἀνευ σημασίας, ἀλλ'
ἔχει τὸ ἐξῆς βαθύτερον νόημα. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ὅσα
ἀγαθὰ καὶ ἂν ἔχη κανεῖς, διὰ γὰρ τὰ ἀπολαύσῃ, πρέπει
γὰρ τὸν ἐνδιαφερόντων. Ἐὰν κάποιος δὲν ἔχη ὄρεξιν γὰρ φά-
γη, ὅτι καὶ ἂν τοῦ παραθέσῃ εἰς τὸ τραπέζι, δὲν τὸν
ἐλκύει. Ὅσον ἀφθονα καὶ ἐλλεικτὰ καὶ ἂν εἶναι: τὰ πα-
ρατιθέμενα, ἐκείνος ποὺ αἰσθάνεται: ἀδιαθεσίαν, ἢ ἀπὸ
κάποιον ἄλλον λόγον δὲν ἔχει ὄρεξιν, ἀπλῶς τὰ βλέπει
καὶ μένει ἀδιάφορος δὲν τὸν συγκινοῦν καὶ οὐδὲ κἂν
τὰ ἐγγίξει. Ἐνῶ ὅποιος πεινᾷ, ἀπολαμβάνει: τὸ γεῦμά
του. Καὶ λιτότερον ἂν εἶναι, τὸ δέχεται, διὰ γὰρ χορτά-
σῃ. Τρώγει: εὐχαρίστως τὰ ὑπάρχοντα καὶ αἰσθάνεται
ἔτι: μᾶλλον ἀπόλαυσιν ἀπὸ τὴν ἐλλεικτὴν ποιότητα καὶ
τὴν ἀφθονίαν, δοξάζων τὸν Θεόν.

Αὐτὸ τὸ τόσον γνωστὸν φαινόμενον, ἂν τὸ μεταφέ-
ρωμεν εἰς τὴν πνευματικὴν σφαῖραν, ἔχει τὴν σαφῆ ἔν-
νοιαν, ὅτι ἂν μὲν ὑπάρχῃ τὸ πνευματικὸν αἰσθημα τῆς
πείνης καὶ τῆς δίψης, τ.έ. ἐνδιαφέρον καὶ ζήλος διὰ τὰ
πνευματικὰ (πρβλ. «ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικὰ» Α' Κορ. ιδ' 1),
τότε ἐλκύει τὸν ἄνθρωπον ἢ ἀφθονία («ἐνέ-
πλησεν») καὶ ἡ ἀπόλαυσις πνευματικῶν ἀγαθῶν ἂν ὁ-
μως κάποιος δὲν ἔχη ὄρεξιν διὰ κάτι ποὺ ἀφορᾷ εἰς τὴν
ψυχὴν καὶ εἰς τὴν σωτηρίαν του, καὶ ἂν εἶναι: θρησκευ-
τικῶς ἀδιάφορος, τότε, ἂν τοῦ προσφέρῃ πνευματικὰ
ἀγαθὰ, ἂν τοῦ ὁμιλῆς περὶ Θεοῦ καὶ θρησκείας, ἂν τοῦ
χαρίσης πνευματικὴν τροφῶσιν, εἴτε χριστιανικὰ δι-
δασκίαν γὰρ διαβάσῃ, εἴτε ἡ Ἐκκλησία τὸν καλεῖ εἰς τὴν
πλοῦσιαν χάριν τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν θείων Μυστηρίων, εἴτε
τοῦ παρέχεται ἀνωθεν εὐλογία καὶ κλήσις Θεοῦ πρὸς με-
τάνοιαν ἢ τοῦ δίδονται διάφορες εὐκαιρίες πνευματικῆς,
διὰ γὰρ φωτισθῇ καὶ συνέλθῃ, κατὰ κανόνα δὲν τὰ ἐκτι-
μᾷ. Δὲν «ἐπείνασε» γι' αὐτὰ τὰ πράγματα δὲν τὰ ἐπόθη-
σε δὲν τοῦ προκαλοῦν κανένα ἐνδιαφέρον.

Διὰ τοῦτο ἡ Παναγία λέγει: ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς «πει-
νώντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν». Εἰς αὐτοὺς ποὺ ἔχουν
ἀντίστοιχα ἐνδιαφέροντα δίδει ὁ Θεὸς καὶ τὰ μέσα καὶ
τὰς εὐκαιρίας γὰρ ἀπολαύσων καὶ γὰρ χορτάσων τὰς πνευ-
ματικὰς δωρεὰς Του.

3. Δὲν ἀποθῶν δεδαίως ὅλοι: τὴν προσφεραμένην
χάριν τοῦ Θεοῦ. Ὁρισμένοι εἶναι: ἐπιθετικῶς. Καὶ δέχον-
ται τὴν κλήσιν καὶ τὰ μηνύματα τῆς εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ.
Ἄλλὰ χρειάζεται: διακριτικότης καὶ λεπτὸς χειρισμὸς ἐκ

μέρους εκείνων που θέλουν να συμβάλουν εις δοθήθειαν και ἀνάηψιν τῶν προσώπων τοῦ περιβάλλοντός των.

Ὅπως κάποιος που δὲν ἔχει ὄρεξιν νὰ φάγη, ἂν τὸν πείσωμεν νὰ λάβῃ τροφήν «μὲ τὸ ζόρι», εἶναι ἐπόμενον νὰ αἰσθανθῇ δυσφορίαν στομαχικήν, ἀλλὰ καὶ ἐντονωτέραν ἀπέχθειαν πρὸς τὴν τροφήν, ἔτσι συμβαίνει καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν σφαίραν. Ὁ ἀπρόθυμος ἀντιδρᾷ. Θεωρεῖ ὅτι καταπιέζεται. Καὶ ἀρνείται τὰς πειστικὰς μας προσπάθειάς.

Μὴ πιέξεις λοιπὸν τὸν ἄνδρα σου, ἢ τὸ παιδί σου, νὰ ἐκτελέσῃ κάποιο πνευματικὸν καθήκον. Βοήθησέ τον νὰ τὸ ποθῆσῃ. Διευκόλυνέ τον νὰ τὸ αἰσθανθῇ, νὰ τὸ κατανοήσῃ καὶ νὰ τὸ ἐκτιμήσῃ. Ὅσον δὲν τὸ αἰσθάνεται, μὴ πιέξεις τὰ πράγματα. Διότι θὰ ἀντιδράσῃ χειρότερα. Καὶ ἂν «μὲ τὸ ζόρι», ὡς εἴπαμεν, τὸν ὑποχρεώσῃς εἶτε νὰ ἰηστεύσῃ εἶτε νὰ ἐκκλησιασθῇ εἶτε νὰ κοινωνήσῃ κ.λπ., δὲν ἐπιτυγχάνεις μεγάλα πράγματα. Ἐφ' ὅσον, χωρὶς νὰ τὸ αἰσθάνεται, σὺ τοῦ τὸ ἐπιβάλλεις μὲ τὴν ἐπιμονήν σου, ὑπάρχει φόβος νὰ ἀντιδράσῃ χειρότερα καὶ νὰ σκληρύνῃ τὴν στάσιν του μονιμώτερα. Μόνον ἢ μικρὰ ἢλικία ἐπιδέχεται, ἐν μέτρῳ, αὐτὴν τὴν διαπαιδαγώγησιν. Διὰ τοὺς μεγάλους, θὰ συνεχισθῇ δεδαιώς ἢ προσπάθεια, ἀλλὰ κατ' ἄλλον τρόπον. Θὰ χρειασθῇ πολλὴ προσευχὴ καὶ πολὺ ἤπιος τρόπος — καὶ μετὰ παρακλήσεως πολλὰς. Μία σοφὴ συμβουλὴ λέγει: «περισσότερα εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὰ παιδιά καὶ ὀλιγώτερα εἰς τὰ παιδιά διὰ τὸν Θεόν». Καὶ ἄλλη παρομοίως συμβουλεύει: «περισσότερα ἀποτελέσματα φέρουν τὰ δάκρυα (τῆς προσευχῆς), παρὰ αἱ παρατηρήσεις καὶ αἱ φωναί».

Ἀπαρακλιτῶς δὲ ἡ προσπάθεια πρέπει νὰ συνδυάζεται μὲ τὸ ἔμπρακτον παράδειγμα. Ἐλκύνει καὶ συγκινεῖ καὶ ἐπηρεάζει περισσότερο ἢ ὅλη συμπεριφορὰ καὶ ἡ ὀλοκληρωμένη χριστιανικὴ προσωπικότης παντός ἐπιχειροῦντος νὰ ἀπευθύνῃ συμβουλὰς καὶ ὑποδείξεις. Ὁ ἄλλος θὰ ἐκτιμῆσῃ ὄχι τὰ λόγια που τοῦ λέγομεν, ἀλλὰ τὴν σχέσιν καὶ τὴν ἐπίδρασιν που ἔχουν αὐτὰ μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὸ παράδειγμά μας. Καὶ θὰ ἐπηρεασθῇ ἀναλόγως.

Ἐλεγεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος πρὸς τὰς γυναῖκας: νὰ ἔχετε ὑπ' ὄψει διὰ τοὺς ἄνδρας σας, ὅτι ὅσοι δὲν πείθονται στὰ λόγια καὶ δὲν ἐλκύονται εἰς τὸν Χριστὸν μὲ τὰς συμβουλὰς σας, «ἀνεὺ λόγου κερδηθήσονται», ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνῆν ἀναστροφὴν ὑμῶν» (Α' Πέτρ. γ' 1-2). Κερδίζονται χωρὶς λόγια, ὅταν ἡμιλῇ τὸ παράδειγμα ὅταν βλέπουν εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἀγαθὴν ἐπίδρασιν τῆς θρησκευτικότητος, τὴν δελτιώσιν που ἐπέφερον εἰς αὐτὴν τὸ γεγονός ὅτι θρησκεύει συνεδρητά.

Αὐτὸς εἶναι ὁ καλλίτερος τρόπος, διὰ νὰ ἐκτιμῆσονται καὶ οἱ ἄλλοι τὰ πνευματικὰ ἀγαθὰ καὶ νὰ ἐλκυσθοῦν πρὸς τὸν Θεόν, θαυμάζοντες ὅτι τοὺς «πεινώντας ἐν ἐπιλήσειν ἀγαθῶν» καὶ τελείων δωρημάτων.

4. Προσέθεσε δὲ ἡ Παναγία: «καὶ πλοῦτοῦντας ἐξ ἀπέστειλες κενοῦς». Αὐτὸς δὲ ὁ λόγος τῆς ἀντιστοιχεί πρὸς τὴν διαπίστωσιν τοῦ ψαλμῶδου: «πλοῦσι οἱ ἐπιτώχευσα καὶ ἐ-

πείνασαν, οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν Κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται: παντὸς ἀγαθοῦ» (Ψαλ. λγ' 11).

Δὲν θὰ ἐπαναλάβωμεν ὅσα εἴπαμεν εἰς τὴν προηγούμενην ἡμιλίαν, ὅτι δηλ. ἡ χρηστότης τοῦ Θεοῦ οἰκονομεῖ τὰ πράγματα ἐν σοφίᾳ καὶ ἐπιτρέπει νὰ συμβαίνουν πολλάκις ἐναλλαγὰ καὶ μεταπτώσεις, εἶτε ἀπὸ τοῦ πλοῦτου εἰς τὴν πτωχείαν εἶτε ἀπὸ τῆς στερησεως εἰς τὴν ἀφθονίαν τῶν ἀγαθῶν τῆς ζωῆς.

Ἀλλὰ θὰ ἴδωμεν τὸ ζήτημα πάλιν ἀπὸ πνευματικῆς σκοπιᾶς. Καὶ θὰ παρατηρήσωμεν ὅτι πολλοὶ ἄνθρωποι ἔχουν διὰ τὸν ἑαυτὸν των τὴν ψευδαίσθησιν ὅτι πλοῦτοῦν εἰς ἡθικὰ κεφάλαια καὶ ἔχουν δῆθεν τελείαν πνευματικὴν αὐτάρκειαν. Καὶ φαντάζονται οἱ τοιοῦτοι ὅτι δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ τὴν θρησκευτικότητά, διὰ νὰ καλλιεργηθοῦν, καὶ ἀπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ προκόψουν!

Ἀναφέρεται εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν (γ' 17) ὑπεύθυνον πρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Λαοδικείας, τὸ ὁποῖον ἔλεγε διὰ τὸν ἑαυτὸν του: «πεπλούτηκα, πλούσιός εἰμι, καὶ οὐδὲν ὄς χρειάζωμαι!» Εἴμαι γεμάτος ἀπὸ πλοῦτη καὶ δὲν ἔχω ἀνάγκην κινῆσαι! Χαρακτηριστικὴ περίπτωσις ἀνθρώπου που αὐταπατάται καὶ νομίζει ὅτι μπορεῖ νὰ στηρίξεται: στὰς δυνατόεις του καὶ τὰ ὑλικά μέσα που διαθέτει, διὰ νὰ ζήσῃ ἀνετα' ἀλλὰ καὶ διατηρεῖ τὴν ἐντύπωσιν ὅτι καὶ ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως δὲν ὑστερεῖ ὅτι καὶ κοινωνικῶς εἶναι ἐπιτυχημένος καὶ ἀπέναντι τοῦ ἡθικοῦ νόμου εἶναι ἐν τάξει, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ ἀνάγκην δελτιώσεως καὶ πνευματικῆς προόδου! Ὅλοι ὅμως ἔχαμεν τὰς ἐλλείψεις μας. Καὶ «ἐάν ἐπιπώμεν ὅτι ἄμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἐαυτοῦς πλανώμεν», εἶπεν ὁ Εὐαγγελιστής, «καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν» (Α' Ἰω. α' 8).

Ἄς μὴ ἐπιτρέπωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας τὴν ψευδαίσθησιν καὶ τὴν αὐταπάτην ὅτι τίποτε δὲν μᾶς βαρύνει καὶ εἰς τίποτε δὲν ὑστεροῦμεν. Δὲν εἴμεθα δυστυχῶς ἀφγοῖ. Καὶ ἔχομεν πάντοτε ἀνάγκην τοῦ ἐλεύου καὶ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου.

Ἡ θεία χάρις, τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα, θὰ καλύψῃ τὰ κενὰ μας. Ἄν ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ δὲν μᾶς ἀξιώσῃ νὰ καρποφορήσωμεν πνευματικῶς, μόνον μας εἶναι ἀδύνατον νὰ εὐρεθῶμεν «ἐν παντί ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξάνόμενοι...» (Κολ. α' 10). Ὁ κίνδυνος εἶναι μέγας νὰ εὐρεθῶμεν μὲ ἄδεια χέρια, εἰς τὴν κατηγορίαν δηλ. ἐκείνων, διὰ τοὺς ὁποίους ἡ Παναγία εἶπεν ὅτι: «πλοῦτοῦντας ἐξ ἀπέστειλες κενοῦς» ὁ Ὑψιστος. Ἀπέδειξε χωρὶς πνευματικὴν καὶ ἡθικὴν ὑπόστασιν ὁ Θεὸς τοὺς «πειποθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι» (Λουκ. ιη' 9) καὶ μὴ ἐπικαλουμένους τὴν ἄνωθεν δοθήθειαν.

Ἄλλ' εἴθε νὰ ἐπιφυλάξῃ εἰς ἡμᾶς τὰ πλοῦσια ἀγαθὰ τῆς βασιλείας Του.

(Συνεχίζεται)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΔΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 52 τοῦ προηγουμένου τεύχους)

Γιὰ νὰ διασυνδέσουμε τὰ ἀνωτέρω μὲ τὴν τωρινὴ ἐρώτησι, ἐπαναλαμβάνουμε πὼς τὸ νόημα τῆς παραθέσεως τῶν περικοπῶν στὰ Μηηνολόγια εἶναι ἐνδεικτικὸ καὶ ὄχι ὑποχρεωτικὸ γιὰ τὴ λειτουργικὴ πράξι. Δηλαδή οἱ περικοπὲς τῶν ἁγίων διαβάζονται μόνον ὅταν ἐορτάζονται οἱ ἅγιοι, εἴτε γενικῶς, οἱ μεγάλοι ἅγιοι, εἴτε τοπικῶς. Ἄλλως τὴν προτεραιότητα ἔχουν οἱ περικοπὲς τοῦ πρώτου μέρους τῶν «Ἀποστόλων» καὶ τῶν «Εὐαγγελίων», τὰ ἀναγνώσματα δηλαδή τῶν ἡμερῶν τῶν ἐβδομάδων. Μὲ τὸ ἴδιο κριτήριον θὰ πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσουμε καὶ τὶς διπλὲς περικοπὲς, ὅπου ὑπάρχουν. Καὶ ὑπάρχουν ἀρκετές: Στὸν «Ἀπόστολο» τὴν 1η (τῆς Ἰνδίκτου, Συμεῶν τοῦ Στυλίου), τὴν 2α (Μάμαντος, Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ), τὴν 3η (Ἀνθίου, Θεοκτίστου) καὶ τὴν 24η Σεπτεμβρίου (Μυριτιδιωτίσσης, Θέκλης), τὴν 20η (Ἀρτεμίου, Γερασίμου) καὶ τὴν 22α Ὀκτωβρίου (Ἀβερκίου, ἐπὶ παίδων), τὴν 9η Νοεμβρίου (Ὀνησιφόρου, Νεκταρίου), τὴν 17η Δεκεμβρίου (Δανιὴλ τοῦ προφήτου, Διονυσίου Αἰγίνης), τὴν 14η Ἰουνίου (Ἐλισσαίου, Μεθοδίου) καὶ τὴν 26η Ἰουλίου (Ἐρμιολάου, Παρασκευῆς). Στὸ «Εὐαγγέλιον» τὴν 1η (Ἰνδίκτου, Συμεῶν) καὶ τὴν 2α Σεπτεμβρίου (Μάμαντος, Ἰωάννου Νηστευτοῦ), τὴν 26η Ὀκτωβρίου (Δημητρίου, σειсмоῦ), τὴν 17η Δεκεμβρίου (Δανιὴλ, Διονυσίου), τὴν 4η (προεόρτια τῶν Φώτων, ἐβδομήκοντα ἀποστόλων), τὴν 10η (μεθέορτο τῶν Φώτων, Γρηγορίου Νύσσης) καὶ τὴν 11η Ἰανουαρίου (μεθέορτο τῶν Φώτων, Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου) καὶ τὴν 8η Μαΐου (Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Ἀρσενίου).

Γενικὰ στὶς περιπτώσεις αὐτὲς τῶν διπλῶν περικοπῶν θὰ πρέπει νὰ προτιμᾶται ἡ περικοπὴ τοῦ ἁγίου ποὺ πράγματι ἐορτάζεται. Ἄν ἐορτάζονται καὶ οἱ δύο ἐξ ἴσου θὰ μπορούσε νὰ διαβασθῆ ὁ ἀπόστολος τοῦ ἐνός καὶ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ ἄλλου. Ἡ ἀνάγνωσις διπλῶν περικοπῶν, ἐκτὸς τοῦ ὅτι δὲν συνηθίζεται πιά, θὰ ὀδηγοῦσε σὲ νέα ἀντίθετη ὑπερβολή, στὸν ἄμετρο δηλαδή καὶ ἄκριτο πολλαπλασιασμὸ τῶν ἀναγνωσμάτων. Ἐξ ἄλλου αὐτὸ δὲν θὰ ἦταν σύμφωνον μὲ τὸ σκοπὸ, γιὰ τὸν ὁποῖο ἐγίναν οἱ ἐπιλογὲς αὐτὲς. Ὑπάρχουν περιπτώσεις ἀρχαίων χειρογράφων, ποὺ δὲν ἀναγράφουν μόνον δύο περικοπὲς, σὰν αὐτὲς τῶν συγχρόνων μας ἐντύπων λειτουργικῶν βιβλίων ποὺ σημειώσαμε ἀνωτέρω, ἀλλὰ καὶ περισσότερες. Ἄλλα πάλι χειρόγραφα παραθέτουν ἄλλες περικοπὲς γιὰ ἄλλους ἁγίους, ἀκριβῶς γιὰ νὰ γίνεται ἡ σχετικὴ ἐπιλογὴ ἀνάλογα μὲ τὸν ἅγιο ποὺ κάθε φορὰ σὲ κάθε τόπο πανηγυριζόταν. Ἡ

οὐσιαστικὴ ἐξ ἄλλου ὠφέλεια, σὲ περιπτώσι ἀναγνώσεως διπλῶν περικοπῶν ἐορταζομένων ἁγίων, θὰ ἦταν μικρὴ, ἀφοῦ δὲν θὰ διαβαζόταν περικοπὲς τῆς κατὰ συνέχειαν ἀναγνώσεως, ἀλλὰ τῶν ἁγίων τοῦ Μηηνολογίου, ποὺ ἐπαναλαμβάνονται διαρκῶς οἱ ἴδιες.

Καὶ γιὰ νὰ καταφύγουμε πάλι στὴν ἀθθενία τοῦ Τυπικοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας Κωνσταντινουπόλεως τοῦ 1' αἰῶνος, τῶν κωδικῶν τ. Σταυροῦ 4 καὶ Πάτμου 266, γιὰ τὴν ἀναζήτησι ὁρισμένων χαρακτηριστικῶν παραδειγμάτων: Τὴν 1η Σεπτεμβρίου στὴ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ λεγόταν ἀπόστολος τοῦ ὁσίου Συμεῶν τοῦ Στυλίου (Κολοσ. γ' 12 - 16) καὶ εὐαγγέλιον τῆς Ἰνδίκτου (Λουκ. δ' 16 - 22α), ἐνῶ στὸ ναὸ τῆς Θεοτόκου τῶν Χαλκοκρατειῶν ἄλλος ἀπόστολος τοῦ ὁσίου (Γαλάτ. ε' 22 - ζ' 2) καὶ εὐαγγέλιον τῆς Θεοτόκου (Λουκ. α' 39 - 56). Στὶς 26 Ὀκτωβρίου στὸ μαρτύριον τοῦ ἁγ. Δημητρίου «τῷ ὄντι ἐν τῷ Δευτέρῳ» ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον τοῦ ἁγίου (Β' Τιμόθ. β' 1-10, Ἰωάν. ιε' 17 - ις' 3), ἐνῶ στὸ ναὸ τῆς Θεοτόκου τῶν Βλαχευόνων τοῦ σεισμοῦ (Ἐβρ. ιβ' 6 - 10, Λουκ. η' 22 - 25). Τὴν 1η Ἰανουαρίου, ἐνῶ τὰ εὐαγγελιστάρια ἔχουν δύο περικοπὲς, μία τῆς περιτομῆς (Λουκ. β' 20 - 21, 40 - 52) καὶ μία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου (Ἰωάν. ι' 9-16), στὴν Ἁγία Σοφία ἀνεγνωσκeto μόνον μία, τὸ εὐαγγέλιον τῆς περιτομῆς τοῦ Χριστοῦ.

Ἄν μὲ τὸ ἴδιο εὐρὸν πνεῦμα, ποὺ βλέπουμε νὰ ἀντιμετωπίζονται παρόμοιες περιπτώσεις στὸ Τυπικὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀντιμετωπίσουμε καὶ τὶς διπλὲς περικοπὲς στὶς συγκεκριμένους περιπτώσεις τῶν λειτουργικῶν μας βιβλίων, τὸ πρόβλημά μας λύνεται εὐκόλα: Στὴν περίπτωσι τῆς Ἰνδίκτου καὶ τοῦ ὁσίου Συμεῶν μὲ τὴν ἀνάγνωσι τοῦ ἀποστόλου τοῦ ὁσίου καὶ τοῦ εὐαγγελίου τῆς Ἰνδίκτου. Στὶς 26 Ὀκτωβρίου, 8 Μαΐου καὶ 26 Ἰουλίου προέχουν ἀσφαλῶς τὰ ἀναγνώσματα τοῦ ἁγίου Δημητρίου, τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς, ποὺ οἰκουμενικὰ ἐορτάζονται. Σ' ὅλες σχεδὸν τὶς ἄλλες περιπτώσεις νομίζω πὼς πρέπει νὰ προτιμῶνται τὰ ἀναγνώσματα τῆς ἡμέρας ἀπὸ τὴν κατὰ συνέχειαν ἀνάγνωσι, ἐκτὸς ἂν κάποιος ἀπὸ τοὺς ἁγίους εἰδικὰ ἐορτάζεται καὶ πανηγυρίζῃ ὁ ναὸς ἢ ἐν πάσῃ περιπτώσει ἢ συναξίς γίνεται πρὸς τιμὴν του. Σχετικὲς προτάσεις ἔχει κάνει ὁ π. Κωνσταντῖνος Παπαγιάννης στὴ μελέτη του «Ἡ ἁγία Γραφή ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ», ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «Γρηγόριος ὁ Παλαμῆς», Θεσσαλονίκη 1966, σελ. 9.

ΤΟ ΤΡΙΩΔΙΟΝ*

Τοῦ Ἀρχιμ. ΠΑΥΛΟΥ ΑΘΑΝΑΤΟΥ
Γραμματέως Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

7. Ἐβδομή Κυριακή τοῦ Τριωδίου, Γ' Νηστειῶν, καθ' ἣν προβάλλεται εἰς τοὺς πιστοὺς ἡ Προσκύνησις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Τὸ ὠραιότερον κόσμημα εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἀναμφίβολα ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου, «ἡ ὠραιότερη τῆς Ἐκκλησίας»²⁸ κατὰ τὸν ψαλμωδόν. Τὸ κάλλος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀνοίγεται εἰς τὸν καθένα μὲ τὴν θέαν καὶ μόνον τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ποῦ μεγάλω πρεπὲς ὑφούται εἰς ἕκαστον Ναόν. Μονίμως ὁ Σταυρὸς κοσμεῖ τὰς Ἐκκλησίας καὶ εἰσάγει τοὺς πιστοὺς εἰς διώματα ὑπερκόσμου. Δ' αὐτὸ δὲν ἦτο δυνατὸν γ' ἀπουσίασθαι ἡ ἑορτὴ καὶ ἡ ὑπὸ τῶν πιστῶν προσκύνησις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπὸ τὸν ὅλον κύκλον τοῦ Τριωδίου. Μάλιστα δὲ εἰς τὸ σύνολον τῶν ἑορτῶν τοῦ Τριωδίου κατέχει λίαν τιμητικὴν θέσιν. Εἰς τὸ κέντρον ἀκριβῶς τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης τεσσαρακοστῆς ἐθέσπισαν οἱ Ἅγιοι Πατέρες τὴν «Σταυροπροσκύνησιν», ἵνα ἰδιαιτέρως ἐμπνέωνται ἐξ αὐτῆς οἱ πιστοὶ καὶ ἐνδυναμούνται εἰς τὸν «καλὸν ἀγῶνα» κατὰ τὴν ἐν λόγῳ περίεσον.

Τὴν Κυριακὴν τῆς «Σταυροπροσκυνησεως» γίνεται μία θεαματικὴ ἔξοδος τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπὸ τὸ Ἅγιον Βῆμα κατὰ τὴν Λειτουργίαν τῆς ἡμέρας. Τὰ διώματα αὐτῆς τῆς στιγμῆς καὶ τῆς ἡμέρας εἶναι πράγματι θεῖα. Τὰ γεγονότα τῆς Βίβλου καὶ τοῦ Θεοῦ Πάθους ξεδιπλώνονται καὶ γίνονται γνωστὰ εἰς τὸν καθένα μὲ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου, ποῦ ἐρμηνεύει μὲ τὸν ἰδικόν του τρόπον τὴν οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον.

Ἀτενίζοντας τὸν Ἐσταυρωμένον, δέχεται ἕνα μυστικὸν καὶ ἀνεξήγητον συναίσθημα νὰ πλημμυρίζῃ τὸ εἶναί σου. Εἶναι ἡ ἀπειρη τοῦ Θεοῦ ἀγάπη, κατερχομένη ἐκ τῶν οὐρανῶν εἰς τὸν πολυπαθῆ πλανήτη μας, εἶναι ὁ Ἰῶς καὶ Ἄλογος τοῦ Θεοῦ, ποῦ «ἑαυτὸν ἐκένωσεν... γεγόμενος ὑπῆκος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ Σταυροῦ»²⁹. Ἀπὸ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου, ὅπου Ἐκεῖνος «ὑπνώσας ὡς Θεὸς» καὶ «κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα»³⁰, ἀναδύεται ἡ ὑπερτάτη ἀλήθεια, ἡ ἰλαρότης, τὸ ἀνέσπερον φῶς τοῦ Ἐσταυρωμένου. Ὁ Σταυρὸς μὲ τὴν μαρτυρικὴν καὶ εἰρηρικὴν του ἔκφρασιν φέρει ἀποτυπωμένην τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ ζωντανὴν τὴν θείαν παρουσίαν εἰς τὸν κόσμον.

Τὰ δύο ἄκρα του, ποῦ φαίνονται ὅτι χάνονται εἰς τὸν ὀρίζοντα, ἀνοίγονται εἰς ἐναγκαλισμὸν καὶ συμφιλίω-

σιν τῶν πάντων μὲ τὸν Δημιουργόν. Ὁ Σταυρὸς κάνει τὸν Γολγοθᾶν παντοτεινὴν καὶ ζῶσαν πραγματικότητα, ὑπερβαίνουσαν τὸν χρόνον καὶ δηγοῦσαν τὸν ροῦν τῆς ζωῆς εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ἀντανακλᾷ τὴν θείαν δόξαν. Καίτοι μέσον ἐπωδύνου καὶ ἀτμιστικῶς θανάτου διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τονίζει ἀδιαλείπτως τὴν πάλην τῆς ζωῆς μὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ συμβολίζει τὴν νίκην τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἐλπίδα, τὴν αἰσιοδοξίαν, τὸν θρίαμβον, τὴν Ἀνάστασιν. Εἶναι ἀκατάβλητος ἡ δυνάμις του. Διεγείρει ὅλον τὸν ψυχσωματικὸν κόσμον τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὑπενθυμίζει διαρκῶς εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν ἀναφορὰν του εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ τὴν σχέσιν του μὲ τὸν Δημιουργόν. Σχέσις, ἣτις γίνεται τόσον ἀντιληπτὴ εἰς τὴν Σταύρωσιν μὲ τὴν δημιουργίαν εἰς τὴν φυγὴν πλημμύρας συναισθημάτων, ὅπου ὁ Θεὸς - Δημιουργὸς ἐμφανίζεται δίπλα εἰς τὸν ἄνθρωπον μὲ τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν καὶ τὴν λαλίαν του.

Ἡ θεολογία τοῦ Σταυροῦ δὲν σταματᾷ εἰς τὴν θέαν του μόνον, συνεχίζεται εἰς τὸ «ἔσφραγισμένον μνημα» καὶ ὀλοκληροῦται εἰς τὴν Ἀνάστασιν, ἥτοι εἰς τὸ «Σταυρώσιμον καὶ Ἀναστάσιμον Πάσχα», ποῦ οἱ πιστοὶ ἐν προσευχῇ καὶ γηστείᾳ ἀναμένουν κατὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Τριωδίου περίεσον. Τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου καλύπτει μία ὑπερκόσμου γαλήνη, ἣτις καλεῖ τὸν καθένα μὲ σιγὴν νὰ ἀτενίσῃ τὸ μεγαλεῖον του, νὰ θυθῆ εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὰ συναίσθημα καὶ νὰ γευθῆ τὸ ἀπειρον. Ἡ ὁμολογία, ἄριστα συνδυασμένη μὲ τὰ ἑορταζόμενα καὶ τὰ τελούμενα τοῦ Τριωδίου, συνιστᾷ: «Σιγηρᾶτω πᾶσα σὰρξ βροτεία καὶ στήτω μετὰ φόβου καὶ τρόμου καὶ μηδὲν γήγρον ἐν ἑαυτῇ λογιζέσθω, ὁ γὰρ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριεούντων προσέρχεται: σφραγισθῆναι καὶ δοθῆναι εἰς βρώσιν τοῖς πιστοῖς...»³¹. Τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον ζωντανὸν σύμβολον καὶ μάρτυς εἰς τὸν κόσμον παντοτεινὸς παραμένει ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου. Ὅλο τὸ ἔργον τοῦ Θεανθρώπου κατευθύνεται εἰς τὴν θυσίαν τοῦ Σταυροῦ, ποῦ λάμπει ὡς ὁ ἥλιος καὶ ποῦ εἶναι ἡ «ἀνέσπερος ἡμέρα χωρὶς ἴσκιου καὶ σκατάδου», ἀφοῦ εἰς αὐτὸν ἐτέθη τὸ «Φῶς τοῦ κόσμου». Αὐτὸ τὸ σωτήριον δχημα, τὸ «Ἐῶλον τῆς Ζωῆς», ποῦ προκαλεῖ διώματα μὲ ἀναστάσιμα ρίγη, διασώζει τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν τῆς μυστικῆς χαρᾶς καὶ σωτηρίας, ἣτις ἐπήγαγεν ἐκ τῆς θυσίας τοῦ Γολγοθᾶ.

Ἐνηρμονισμένη ἀπολύτως ἡ «Σταυροπροσκύνησις» εἰς τὸν κύκλον τῶν ἑορτῶν τοῦ Τριωδίου, ὑπενθυμίζει εἰς τοὺς πιστοὺς τὸ γεγονός τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς,

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 53 του ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

28. Ἐξαποστειλᾶριον Ἑορτῆς 14 Σεπτεμβρίου.

29. Φιλ. 2,8.

30. Ἰωάν. ιθ' 30.

31. Χερουδικὸν Μ. Σαββάτου.

πού εορτολογικώς πλησιάζει, ίνα έντεινουν τόν πνευματικόν άγωνά δια τόν άξιον εορτασμόν του Πάθους και της Σταυρώσεως του Ίησου Χριστού.

Διά την «Θυσίαν» της Μεγάλης Παρασκευής μάς ήμιλει και τό 'Αποστολικόν ανάγνωσμα της ήμέρας, και μάλιστα, μέ την προτύπωσιν αυτής της Παλαιάς Διαθήκης. «Ού γάρ έχομεν άρχιερέα μή δυνάμενον συμπάθησαι ταίς άσθενείαις ήμῶν»³², άλλ' έχομεν «άρχιερέα μέγα ν διεληλυθότα τούς ούρανούς, τόν Ίησούν τόν Υϊόν του Θεού», Ίερέα και 'Αρχιερέα «εις τόν αιώνα κατά την τάξιν Μελχισεδέκ». 'Επίσης, την θυσίαν του Σταυρού ύπεθυμίζει και τό Εὐαγγέλιον της ήμέρας μέ τρόπον, πού άφυπνίζει τόν καθέναν κατά τό «στάδιον τῶν άρετῶν». «'Οστις θέλει όπισω μου έλθειν άπαρνησάσθω έαυτόν και άράτω τόν Σταυρόν αυτού και ακολουθήτω μοι», «τί γάρ ώφελήσει άνθρωπον, εάν κερδήσῃ τόν κόσμον όλον και ζημιωθῇ την ψυχήν αυτού; ή τί δώσει; άνθρωπος αντίλλαγμα της ψυχῆς αυτού;»³³. Πλήρης έναρμονία τῶν βιβλικῶν αναγνωσμάτων και της ύμολογίας της ήμέρας μετά του Τιμίου Σταυρού, ίνα δι' όλων αὐτῶν άνίσταται ό πιστός εκ της ραθυμίας και όδηγείται εις την επιστροφήν και την μετάνοιαν διά της προσευχῆς και της άσκήσεως. «Κύριε, ό έπί Σταυρού έκουσίως ύφάπλωσας τάς παλάμας σου, τούτον κατανύζει: καρδίας προσκυνεῖν ήμῶς άξίωσον, λελαμπρυσμένους καλῶς νηστειαις και δεήσεσι: και έγκρατεία και εὐποιία, ως αγαθός και φιλόανθρωπος»³⁴. 'Υμνοι μοναχικοί και άνεπανάληπτοι, πού συνεγείρουν άκόμη και την πλέον πεπωρωμένην ψυχήν. Και είναι άπειραι αἱ περιπτώσεις, καθ' ός διώματα του Σταυρού και της ύμολογίας της 'Εκκλησίας οδήγησαν ψυχάς εις τόν Σωτήρα Χριστόν μέ την μυστικήν φωνήν και προσευχήν «της μετάνοίας άνοιξόν μοι: πύλας, Ζωοδότα...».

8. 'Ογδόη Κυριακή του Τριωδίου, Δ' τῶν Νηστειῶν.

'Η ύμολογία συνεχίζει: νά καλή τούς πιστούς εις την διά της νηστείας και προσευχῆς άσκησιν και εις την ώφέλειαν της μετάνοιας, δι' ης ανοίγεται: εις τόν καθέναν ή οδός του Εὐαγγελίου και ό κόσμος της χάριτος και της θεώσεως. «Δεῦτε έργασώμεθα έν τῷ μυστικῷ άμπελῶνι, καρπούς μετάνοιας έν τούτῳ ποιούμενοι, οὐκ έν βρώμασι και πόμασι κοπιῶντες, άλλ' έν προσευχαίς και νηστειαις τάς άρετάς κατορθοῦντες. Τούτοις άρεσκάμενος ό Κύριος... λυτρωται χρέους άμαρτίας...»³⁵.

Παραλλήλως δέ από τόν κόσμο του μοναχισμού και της άσκήσεως προβάλλεται: ή μεγάλη μορφή του 'Αγίου Ίωάννου, του Σιναΐτου, συγγραφέως της Κλήμακος, όστις διττῶς έμπνέει: τούς διοῦντας τάς εορτάς και τάς μνήμας του Τριωδίου. Πρώτον μέν, θεωρητικῶς, διά του περιήμου θεολογικού έργου του, της Κλήμακος, άποτελούμενος εκ τριάκοντα κεφαλαίων, αντιστοιχούτων εις Ισαρίθμους άρετάς, ός πρέπει: νά επιδιώκῃ έκάστος έν τη χριστιανική ζωῇ και άσκήσει. 'Η θεωρία δοκιμάζει: και

άκονίζει: τόν νοῦν. 'Ο δέ δοκιμος και κατηρητισμένος νοῦς κατευθύνει: όρθά την πράξιν και ένισχύει: αὐτήν έν τη άσκήσει. Δεύτερον δέ, πρακτικῶς, καθ' ότι, ως γίγας του άσκητικού κόσμου, άποτελεῖ λαμπρόν παράδειγμα πρὸς μίμησιν εις την διά της άσκήσεως προαγωγήν της ψυχῆς. Οὔτω δ εορταζόμενος Ίερός Πατήρ, όστις «της φωνῆς του Εὐαγγελίου άκούσας, τόν κόσμον κατέλιπεν, τόν πλοῦτον και την δόξαν εις οὐδέν λογισάμενος...»³⁶, άποθαίνει: σήμεραν προσωπικότης δλοκληρωμένη και επίκαιρος, έλκων ως καταθελγων μαγνήτης ψυχῆς πρὸς τόν Θεόν Λυτρωτήν διά της τε πολυετοῦς αὐτοῦ άσκήσεως και διωτῆς και της πολυτιμοτάτης συγγραφῆς της Κλήμακος, ήτις μέ μέθοδον προστήν και τρόπον επαγωγικόν διδάσκει: και ύποδεικνύει: την οδόν, την άγούσαν «τούς εκ γῆς πρὸς ούρανόν».

'Αλλά και τά βιβλικά αναγνώσματα της Λειτουργίας, ήτοι: του 'Αποστόλου και του Εὐαγγελίου, ήμιλουν περι της άφυπνίσεως τῶν πιστῶν εκ της άμαρτίας και του νέφους τῶν παθῶν και ν' άγωνισθῶσιν κατά του κακοῦ και τῶν δαιμόνων, ότινες νικῶνται άποτελεσματικῶς ύπό τῶν πιστῶν μόνον «έν προσευχῇ και νηστεία». Συγχρόνως δέ υπομνησκαται: ή Μεγάλη Θυσία του Γολγοθά, ήτις εορτολογικῶς πλησιάζει, από τά Βιβλικά αναγνώσματα, καθ' ό οι πιστοί «άγκυραν έχομεν της ψυχῆς, άσφαλῆ τε και θεβαία, και εισερχομένην εις τό έσωτερον του καταπετάσματος, όπου πρόδρομος ύπερ ήμῶν εισήλθεν Ίησοῦς, κατά την τάξιν Μελχισεδέκ άρχιερέως γενόμενος εις τόν αιώνα»³⁷. Όμοίως και τό Εὐαγγελικόν αναγνώσμα³⁸ κλείει: μέ την σταυρώσιμον - πασχαλινήν μαρτυρίαν, «ότι: ό Υϊός του ανθρώπου παραδίδεται: εις χείρας ανθρώπων και άποκτενοῦσιν αὐτόν, και άποκαταθείς, τῇ τρίτῃ ήμέρα άναστήσεται». 'Υπομνησκαται: σαφῶς τό τε Σταυρώσιμον και 'Αναστάσιμον Πάσχα, πού εορτολογικῶς πλησιάζει, ίνα έγερθῶμεν οι πιστοί και προσεομασθῶμεν καταλλήλως διά τόν άξιον αὐτοῦ εορτασμόν.

9. 'Ενάτη Κυριακή του Τριωδίου, Ε' τῶν Νηστειῶν:

'Εγγίζομεν τό Πάσχα. 'Ο 'Απόστολος³⁹ της ήμέρας εισάγει: πλέον σαφέστατα τόν νοῦν και την σκέψιν εις τά λυτρωτικά και σωστικά άποτελέσματα, πού ρέουν από τόν Σταυρόν του Κυρίου και καλεῖ τούς πάντας νά οικειοποιηθῇ την Χάριν της Σταυρικῆς Θυσίας του Ίησου Χριστού. «Εἰ γάρ τό αίμα ταύρων και τράγων και σποδός δαιμάλεως, ραντίζουσα τούς κεκοινωμένους άγιάζει: πρὸς την της σαρκός καθαρότητα», κατὰ την έπιταγήν του Μωσαϊκού νόμου, έξ οῦ οι άνθρωποι πρὸ Χριστοῦ άνέμενον ώφέλειάν τινα, «πόσω μάλλον τό αίμα του Χριστοῦ, ός διά Πνεύματος αιωνίου έαυτόν προσήνεγκεν άμιμον τῷ Θεῷ, καθαρῶς την συνείδησιν ὑμῶν από νεκρῶν έργων εις τό λατρεύειν Θεῷ ζῶντι».

'Αλλά και τό Εὐαγγέλιον⁴⁰ της ήμέρας προμηγνεί:

32. 'Εβρ. δ' 15.

33. Μάρκ. ή' 35.

34. «Τριώδιον», έ.α. 2176'.

35. Αὐτόθι, σελ. 2546'.

36. Αὐτόθι, σελ. 248α'.

37. 'Εβρ. στ' 20.

38. Μάρκ. θ' 17-31.

39. 'Εβρ. θ' 11-14.

40. Μάρκ. ι' 32-45.

τὸ Πάσχα καὶ ἀναγγέλλει: ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς Χριστός, «ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνουμεν εἰς Ἱερουσόλυμα καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσι, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ». Προετοιμαζόμενος κατὰ τὸ Τριῶδιον ὁ νοῦς, ἡ ψυχὴ καὶ ἡ καρδία διὰ τὴν ὅσον τὸ δυνατόν καλυτέραν προπαρασκευὴν τῶν πιστῶν πρὸς ἄξιον ἑορτασμόν τῶν Παθῶν καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, μεταξὺ τῶν ἄλλων, τὸ Εὐαγγελικὸν ἀνάγνωσμα θὰ καθησυχᾷ καὶ θὰ ἐννημερώσῃ πλήρως τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἡμᾶς διὰ «τὴν σφαγὴν τὴν ἄδικον», διαφυλάττον τοὺς διόντας τὰ ἑορταζόμενα τοῦ Τριωδίου γεγονότα ἀπὸ τυχόν σκέψεις καὶ αἰσθήματα ἀπεισιδόξα, ἀπὸ λύπην ὑπέριμετρον καὶ ἀπελπισίαν, τονίζον συγχρόνως, ὅτι: «ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν».

Εἰς πλήρη ἀρμονίαν μὲ τὰ βιβλικὰ τῆς ἡμέρας ἀναγνώσματα καὶ ἡ ὕμνολογία, ἥτις ἐνισχύει τοὺς ἀθλητάς τοῦ «καλοῦ ἀγῶνος» τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς κατὰ τὰς τελευταίας αὐτῆς ἡμέρας, μὲ ἐλπιδοφόρα καὶ χαροποιὰ μηνύματα, ἵνα μὴ ὑπάρξουν ριψάσπιδες. «Ἐθαυματούργησε, Χριστέ, τοῦ Σταυροῦ σου ἡ δύναμις»⁴¹, ὅπου ἐδυναμοῦνται καὶ ἐμπνέονται οἱ πιστοὶ εἰς τὸ στάδιον τῶν ἀρετῶν, ἵνα διώκουν «τὸ βραβεῖον τῆς νίκης».

Συγχρόνως, τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἐξαιρέται ἡ μνήμη τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, ἥτις λαμπρύνασα τὴν ἔρημον διὰ τεσσαράκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτων ἀσκήσεως κατὰ Χριστὸν καὶ ἐγκρατείας, κατέλιπεν ἡμῖν λαμπρὸν παράδειγμα μετανοίας καὶ ἐπιστροφῆς εἰς τὸν Θεὸν Πατέρα. Οὕτω τὰ ἀναγιγνωσκόμενα καὶ ψαλλόμενα τοῦ Τριωδίου εὐρίσκονται εἰς πλήρη σύνθεσιν καὶ ἀρμονίαν μὲ τὰ ἑορταζόμενα κατ' αὐτὸ πρόσωπα, ἡ ἀγία βιωτὴ τῶν ὁποίων, διὰ τῶν συναξαρίων καὶ τῶν τροπαρίων, καθοδηγεῖ τοὺς πιστοὺς εἰς τὸν ἀγιασμόν καὶ τὴν θέωσιν. «Τὰ τῆς ψυχῆς θηρεῦματα καὶ τὰ πάθη τῆς σαρκὸς τῷ ξίφει τῆς ἐγκρατείας ἔτεμες τὰ τῆς ἐννοίας ἐγκλήματα τῇ σιγῇ τῆς ἀσκήσεως ἀπέπνιξας καὶ ρεῖθροις δακρύων σου τὴν ἔρημον ἄπασαν κατήρδευσας καὶ ἐδλάστησας ἡμῖν τῆς μετανοίας καρπούς...»⁴². Μὲ πλῆθος παραμοίων τροπαρίων ὁ ψαλμωδὸς τοῦ Τριωδίου προτρέπει τοὺς πάντας εἰς τὴν ἀγίαν ζωὴν, τονίζων «τοὺς μὲν —δικαίους— ζήλωσον, τοὺς δὲ —ἀδίκους— ἀποφεύγου».

10. Τὴν Πέμπτην τῆς ε' ἑβδομάδος τῶν Νηστείων, καθ' ἣν φάλλεται ὁ Μ. Κανὼν, τὸ συναξάριον⁴³ τῆς ἡμέρας δίδει μὲ περιληπτικὸν τρόπον τὸ εἶδος, τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ἱεροῦ κειμένου: «πᾶσαν γὰρ Παλαιὰς καὶ Νέας Διαθήκης ἱστορίαν ἐρανισάμενος καὶ ἀθροίσας, τὸ παρὸν ἡμῶσατο μέλος, ἀπὸ Ἀδάμ δηλαδὴ μέχρις καὶ αὐτῆς τῆς Χριστοῦ Ἀναλήψεως καὶ τοῦ τῶν Ἀποστόλων κηρύγματος. Προτρέπεται γοῦν διὰ τοῦτου πᾶσαν δύναμιν, ὅσα δὲ τῶν φαύλων ἀποφεύγειν, καὶ αἰεὶ πρὸς Θεὸν ἀνατρέχειν διὰ μετανοίας, διὰ δακρύων καὶ ἐξομολογήσεως, καὶ τῆς ἄλλης δηλονότι: εὐχρηστήσεως». Ἐν ἄλλοις

λόγοις, ὁ Μέγας Κανὼν περιγράφει τὴν ἐκ τῆς πτώσεως καὶ τῆς ἁμαρτίας δραματικὴν τοῦ ἀνθρώπου κατάστασιν καὶ σκοπεῖ, ἐν συνεχείᾳ, μέσα ἀπὸ πλῆθος εἰκόνων, γεγονότων, σχημάτων, παραβολῶν καὶ παρομοιώσεων, εἰλημένων ἐκ τῶν δύο Διαθῆκῶν, γὰρ ὁδηγήσῃ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν μεγάλην ἀπόφασιν τῆς μετανοίας, ποὺ εἰσάγει τὸν καθέναν εἰς τὴν ζωὴν τῆς χάριτος καὶ τῆς θεώσεως.

Πλῆθος προσώπων καὶ περιστατικῶν ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Βίβλου ἀναφέρονται μὲ τρόπον γοητευτικόν, ἀλλὰ καὶ δραματικόν, εἰς ὅ,τι κυρίως ἀφορᾷ τὰ ἐπὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπου γενικώτερον στήγματα τῆς ἁμαρτίας, καὶ μὲ σπάνιον λογοτεχνικὸν καὶ ποιητικὸν ὕφος ὁ Ἱερὸς Πατήρ καταρθώνει: γὰρ γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀναγνώστου συνασθήματα συντριβῆς καὶ εὐλαδίας. Τὰ πρόσωπα σκιαγραφοῦνται μὲ ἰδιώτερον τόνον καὶ χάριν, τὰ δὲ γεγονότα καὶ τὰ περιστατικὰ μὲ ζωντανὴν παραστατικότητα καὶ ἐξαιρετικὴν τέχνην.

Ὁ Μ. Κανὼν, τοποθετημένος ἑορτολογικῶς εἰς τὸ τέλος περίπου τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἀφυπνίζει τὸν πιστὸν ἐκ τυχόν ἀμελείας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ Τριωδίου ἄχρι: τοῦδε καὶ μὲ τρόπον ἀριστοουργηματικὸν μέσα ἀπὸ τοῦ ποιητικοῦ τοῦ ὕμνου, ποὺ ἀρχοῦνται ψαλλόμενοι: τμηματικῶς ἀπὸ τὴν Καθαρὰν ἤδη Ἑβδομάδα, τονίζει: εἰς τὸν καθέναν: «Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου, ἀνάστα, τί καθεύδεις; Τὸ τέλος ἐγγίζει καὶ μέλλεις θορυβεῖσθαι. Ἀνάγησον οὖν, ἵνα φείσῃται σου Χριστὸς ὁ Θεός, ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν»⁴⁴.

(Συνεχίζεται)

44. Κοντάκιον Μ. Κανόνος.

Νέες ἐκδόσεις
τῆς
ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ι Ω Β
Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ
Βασ. Μουστάκη

Ο ΓΛΥΚΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ
Π. Β. Πάσχου

ΑΝΘΗ ΕΥΛΑΒΕΙΑΣ ΤΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ
'Ι. Μ. Χατζηφώτη

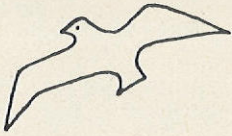
Ο ΧΑΡΤΑΕΤΟΣ
ΚΑΙ Η ΚΟΚΚΙΝΗ ΟΜΠΡΕΛΛΑ
Πιπίνας Τσιμικάλη

ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΣΤΙΣ ΦΛΟΓΕΣ
Νίκου Ἀρβανίτη

41. «Τριῶδιον», ἔ.δ. σελ. 3076'

42. Ἀντίθετ, σελ. 3076'.

43. Συναξάρι Μ. Κανόνος.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

Τῆς Ἱερωσύνης

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐπ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ζητεῖται ταυτότης

Πολὸς λόγος γίνεται τελευταῖα γιὰ τὸν ρόλο ἢ τοὺς ρόλους ποὺ ἔχει· γὰρ διαδραματίζει· ὁ ἱερέας στὴ σύγχρονη κοινωνία. Ἡ π ρ ο σ ἔ λ ε υ σ η νέων παιδιῶν στὶς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου ξερατᾶται· κ α ι ἀπὸ τὴν εἰκόνα ἢ τὶς ε ἰ κ ὀ ν ε ς, ποὺ αὐτὰ τὰ ἴδια ἔχουν σχηματίζει· στὸ μυαλό τους γιὰ τὶς λειτουργίες ποὺ ὀφείλουν γὰρ ἐκπληρῶσουν διαλέγοντας τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα ἢ λειτουργήμα ἢ ἐπάγγελμα, σὲ μιὰ ἐποχὴ σὰν τὴ δική μας. Ἡ προσέλευση νέων ἀνθρώπων ξερατᾶται ἀκόμα κ α ι ἀπὸ τὶς ἐ φ ἔ σ ε ι ς τους, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὶς μικρὲς ἢ τὶς μεγάλες, θετικὲς ἢ καὶ ἀρνητικὲς π ρ ο σ ὀ κ ἰ ε ς ποὺ ἐναποθέτουν πάνω τους ὄλο· ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς περιβάλλουν.

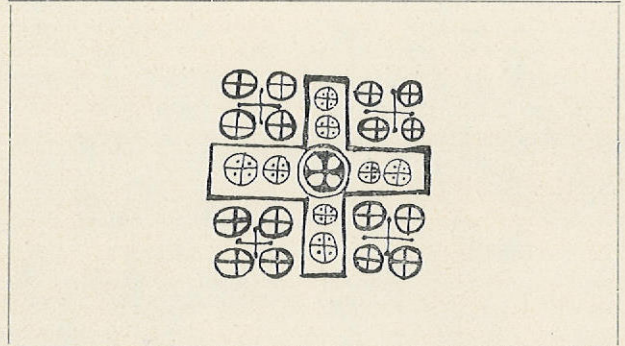
Ἡ ἀ γ ω γ ῆ τελικὰ τῶν ὑποψηφίων κληρικῶν, ἀλλὰ καὶ ὄλων ἐκείνων ποὺ ἤδη ὑπηρετοῦν, διακονοῦν καὶ ποιμαίνουν τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ ἔγκειται· στὴν ἀ ν α ζ ῆ τ ῆ σ ῆ τ ῆ ς τ α υ τ ὅ τ ῆ τ ἄ ς τους. Στὴν ἀναζήτηση, δηλαδὴ, τῶν στοιχείων ἐκείνων ποὺ στοιχειοθετοῦν τὴν ἱερατικὴ τους ιδιότητα. Τέτοια στοιχεία δὲν περιέχονται ἀσφαλῶς σὲ κάποιον δελτίο ταυτότητος. Τὸ πρᾶγμα τότε θὰ ἦταν σχετικὰ ἀπλό. Θὰ ἀρκοῦσε γὰρ συμπληρώναμε τὰ στοιχεία ποὺ ζητοῦνται· σὲ ἓνα εἰδικὸ ἔντυπο καὶ μετὰ τὶς ἀπαραίτητες διοικητικὲς διαδικασίες θὰ εἶχαμε σὲ λίγο τὴν «ταυτότητά» μας στὰ χέρια μας. Τὸ πολὺ πολὺ, ἔλλειψε· ἀποδεικτικῶν στοιχείων, γὰρ ὑπογράψαμε καὶ μιὰ ὑπεύθυνη δήλωση... Στὰ χαρτιά, κ· ὅταν ἀκόμα ἢ γραφειοκρατία παρεμβάλλει ἐμπόδια, τὰ πρᾶγματα κυλοῦν σχετικὰ εὐκολα.

Ἢταν ὅμως ἔχεις γὰρ κάνεις μὲ τὸν ἑαυτὸ σου, ὅταν ἔχεις γὰρ ἀντιμετωπίσεις τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἰδιαίτερα ὅταν θρίσκεσαι· «ἐνώπιος Ἐνωπίω», τὰ πρᾶγματα δυσκολεύουν. Εἶσαι ὑποχρεωμένος γὰρ δώσεις σφαλῆς καὶ συγκεκριμένους ἀπαντήσεις στὰ πιδ φανερά καὶ τὰ πιδ κρύφια ἑ ρ ω τ ῆ μ α τ α καὶ ἐρωτηματικά, τὰ δικὰ σου καὶ τῶν ἄλλων. Σ' αὐτὲς τὶς ἐρωταποκρίσεις δὲν ἀποφεύγεις σίγουρα κ ρ ἰ σ ῆ ἢ καὶ κρίσεις τ α υ τ ὅ τ ῆ τ α ς, ἂν συλλογιστεῖς, ἔστω καὶ συνοπτικὰ, ἐρωτήματα ὅπως αὐτὰ ποὺ διαγράφονται εὐθὺς ἀμέσως:

Ποῖός εἶσαι· σὺ ποὺ καλεῖσαι· γὰρ ποιμάνεις ποῖον ἢ ποιούς, ποῦ, πῶς, πότε, γιὰ ποῖο πρᾶγμα καὶ γιατί;

Μέσα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐρωτήματα ἀναδιπλώνεται ἢ ὅλη εἰκόνα τοῦ ἱερέα καὶ τῆς κρίσης του στὴν ἀναζήτηση τῆς ταυτότητάς του. Γιὰ ὅλα αὐτὰ πρέπει γὰρ ὑπάρξουν

ἀπαντήσεις. Οἱ ἀπαντήσεις δὲν εἶναι πάντοτε δεδομένες. Κάθε ἐποχὴ διαφοροποιεῖ καὶ τὰ ἐρωτήματα καὶ τὶς ἀπαντήσεις. Δὲν μπορεῖς γὰρ ἀποστηθίσεις ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις κλισέ. Ἡ ἐποχὴ μας ἄλλωστε δὲν εὐνοεῖ στερεότυπα. Οἱ ἀπαντήσεις πρέπει γὰρ δοθοῦν μὲ τὸ χέρι· στὴν καρδιά, γὰρ εἶναι προσωπικὲς καὶ γ' ἀνταποκρίνονται· στοὺς ὑπαρχικούς προβληματισμούς τῶν ὑποψηφίων. Αὐτοὶ γνωρίζουν πολὺ καλά ὅτι· πρέπει γὰρ φαγοῦν ἀντάξιο· τοῦ «ἄξιου» ποὺ θ' ἀκούσουν κατὰ τὴ χειροτονία τους καὶ τῆς «κλήσεως» στὴν ὁποία ἐκλήθησαν. Ξέρουν ὅτι· ἀργὰ ἢ γρήγορα ἢ κλήση αὐτὴ θὰ εἶναι· ἄρση σταυροῦ, ποὺ ἀπὸ τὰ κείμενα καὶ τὰ χαρτιά θὰ μεταφερθεῖ στοὺς ὤμους του. Σαστίζει, λοιπόν, καὶ τὰ χάνει· ὁ «ὑποψήφιος» γιὰ τὴν ἱερωσύνη νέος τῆς ἐποχῆς μας.

Ἐρωτήματα καὶ ἀπαντήσεις

Αὐτὸς π ο ἰ ὀ ς εἶναι ποὺ θὰ μπορέσει γὰρ ποιμάνει· καὶ θὰ διακονήσει· π ο ἰ ὀ ὄ ς; Πιστοὺς καὶ ἀπίστοους, ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἐνθέους καὶ ἀθέους, ἀνθρώπους ποικίλων τάξεων καὶ κατηγοριῶν, ὅλους αὐτοὺς τέλος πάντων ποὺ ζοῦν καὶ διακιννοῦνται· στὸν μικρόκοσμο μιᾶς ἐνορίας ἢ καὶ πέρα ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς;

Α ὕ τ ὀ ν ποιός θὰ τὸν ποιμάνει; Ὁ ἴδιος, ὁ ἐπίσκοπος, ὁ Καλὸς Ποιμένος; Εἶναι στιγμὲς ποὺ τοῦ ἀμφισθετοῦν ἀκόμα καὶ τὸ ὄνομα. Λένε πῶς καὶ ὁ τ ἰ τ ἰ λ ο ς τοῦ ποιμένα εἶναι παρωχημένος καὶ περιττός. Σὲ ἐποχὴ μάλιστα, ποὺ καὶ αὐτὲς οἱ εἰδυλλιακὲς ἢ τραχύτερες εἰκόνας ποιμένων καὶ ποιμνίων ἔχουν ἐκλείψει, καὶ ὁ μέσος ποιμηνόμενος ἀνθρώπος δὲν ἔχει σχεδὸν οὔτε κἀν τέτοιου τύπου «ποιμηνικές» παραστάσεις, ὁ κληρικὸς φέρεται ὡς ποιμὴν ἢ βοσκὸς λογικῶν προβάτων. Ὁ σύγχρονος ἄλλωστε «ποιμηνόμενος» ἀνθρώπος ἀποκρούει

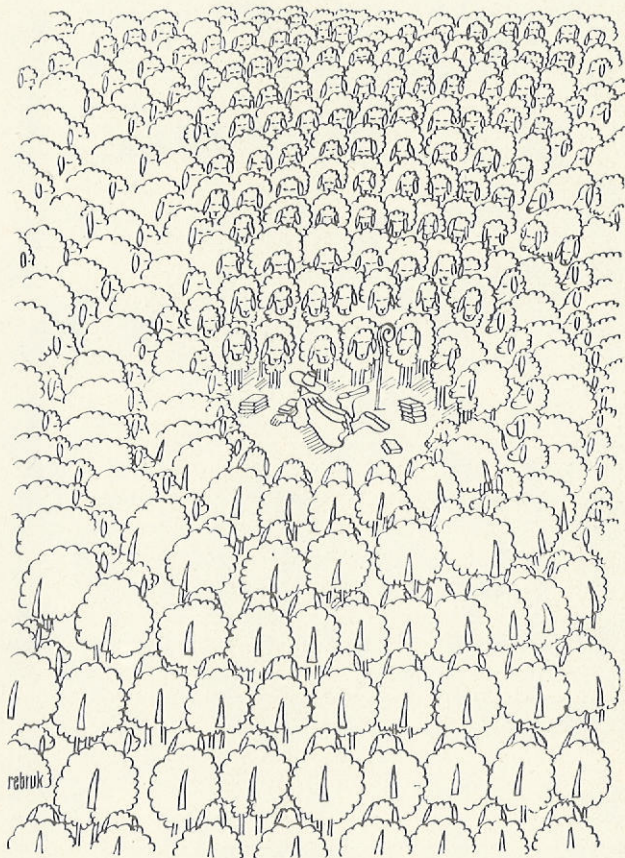
σ ἐ δρόμους ποιμαντικής διακονίας

ἀκόμα και τήν ιδέα γὰ τὸν ἀποκαλοῦν πρόβατο, ἔστω και λογικό.

Π ο ὅ ἐξάλλου θὰ ποιμάνει: ὁ ἐκκλησιαστικός ποιμὴν τὸ ποίμνός του; «Βούλιαξαν στὸ τσιμέντο οἱ καρδιές μας» (Ν. Τυπάλδος). Ἡ τσιμεντοπούλη «θέλει: δύναμη γὰ τὴν ἀντέξεις» κ: «αἴριο θὰ φάγουμε τὸν ἥλιο μὲ τὰ κυάλια». Αὐτὸ δὲν σημαίνει: ὅτι πρέπει γὰ καταργήσουμε τίς πόλεις ἢ τὸ ἀστικό μας περιβάλλον. «Ἡ πόλις θὰ σὲ ἀκολουθεῖ»... Σημαίνει, ὅμως, μιὰ προσπάθεια ἐκ μέρους τῶν ποιμένων, ἢ ποιμαντική τους γὰ εἶναι: ἐ γ τ ὁ ς τόπου και χρόνου. Ἀπαιτεῖται μιὰ τ ἔ χ ν η γιὰ τὸ ποῦ και τὸ π ὅ τ ε τῆς διαποιμάνσεως.

Οἱ τόποι: ἔχουν πληθυνθεῖ. Οἱ ἄνθρωποι: βρίσκονται παντοῦ και πουθενά, ποτὲ και πάντοτε. Ποῦ θὰ τοὺς ἀναζητήσεις; Στὸ σπίτι, στὴν ἐργασία, στὶς συγκοινωνίες, στὰ νοσοκομεία, στὶς φυλακές, στὰ κέντρα ἀναψυχῆς; Ποιά ὥρα ἢ ποιές ὥρες; Πῶς θὰ καταλάβεις ὅτι: ὁ χρόνος γίνεται: κ α ι ρ ὁ ς, δηλαδή εὐπρόσδεκτος εἰς σωτηρίαν χρόνος;

Ἡ ποιμαντικὴ τέχνη ἐνημερώνεται και ἐσυγχρονίζεται... Ποιές εἶναι οἱ προοπτικές τῆς Ποιμαντικῆς, τῆς «τέχνης τεχνῶν και τῆς ἐπιστήμης ἐπιστημῶν»;

Μὲ ποιές μεθόδους θὰ ποιμάνεις τοὺς ἀνθρώπους; Ἀναζητᾶς τὸ π ὅ ς. Στὶς μεθοδεῖες τοῦ ἀντικειμένου τί θὰ ἀντιτάξεις; Στὶς μηχανές τοῦ ἐχθροῦ τί θὰ μηχανευτεῖς; Ποιούς «ἀπὸ μηχανῆς θεοῦ» θὰ προσκαλέσεις σὲ βοήθεια; Ἐδῶ καλεῖσαι γὰ ἐνεργοποιήσεις ὅλα τὰ ἀποθέματα τῆς ἐμπειρίας σου και γὰ ἀναζητήσεις νέες πηγές ἐμπνεύσεως.

Γιατί τὰ θέματα ποῦ ἔχεις γ' ἀντιμετωπίσεις εἶναι πολλὰ και ποικίλα. Τὰ ζ η τ ἦ μ α τ α γὰ τὰ ὁποῖα θὰ σὲ πλησιάσουν οἱ ἄνθρωποι: θὰ διαφέρουν. Θὰ σὲ ρωτήσουν «περὶ πάντων και ἄλλων τινῶν». Δὲν θὰ ἔχεις εὐκολες, ἔτοιμες και πρόχειρες τίς ἀπαντήσεις. Θὰ χρειασθεῖ γὰ σκεφθεῖς, γὰ συσχεφθεῖς μὲ ἄλλους ἀδελφούς, γὰ ζητήσεις τὸν ἄνωθεν φωτισμό. Εἶναι φορὴς ποῦ θὰ φυλαχτεῖς γ' ἀπαντήσεις, θὰ προτιμήσεις τὴ σιωπὴ. Κι: ἀν λαλήσεις, θὰ τὸ κάνεις γιατί ἔχεις πεποίθηση και πίστη στὸ λόγο ποῦ θὰ μαρτυρήσεις και πιστεύεις ὅτι μὲ τὸν τρόπο ποῦ ποιμάνεις δὲν κάνεις τίποτε ἄλλο παρὰ ἐνεργοποιεῖς τὰ χαρίσματα τῆς Ἐκκλησίας, τὰ δικὰ σου δηλαδή και τῶν ἄλλων, ἀξιοποιεῖς τὰ ἐνεργήματα τοῦ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου και τοῦ κόσμου.

Ἡ ἐνασχόλησή σου ὅμως μὲ ἐρωτήματα και ἀπαντήσεις τοῦ τύπου ποῦ παραθέσαμε σὲ ὠριμάζει και βλέπεις διὰ μᾶς τὸ πεδίο, στὸ ὁποῖο καλεῖσαι γὰ ἐργασθεῖς. Βλέπεις τίς δυσκολίες και τίς εὐκολίες, τὰ ἐμπόδια και τὴν ἄρση τους, τοὺς ὀρίζοντες ποῦ ἀνοίγονται μπροστά σου. Σίγουρα τότε ξέρεις τί σὲ περιμένει:

Οἱ πηγές τῶν ὑδάτων,
ὁ λόθος τῆς ἐλάφου,
τὸ γαλανὸ προῖόν,
ὁ ἀνατέλλοντας ἥλιος,
ἢ κοσμοσυρροή τῆς ἀσφάλτου,
τῆς πολυκατοικίας τὸ ἄχθος,
τὸ «κέλευσον Δέσποτα ἄγιε».
ἢ χαρισματικὴ στιγμὴ
και τὰ «ἀξιός» τῆς κιβωτοῦ
συνθέτου
τῆς Ἱερουσῆς
τὸ τέλος [σκοπός]
και τὸ σύμβολο!

Συνθετικώτερα δὲν μπορούσε γὰ δοθεῖ τὸ εὖρος τῆς Ἱερουσῆς ἀπὸ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο τὸ κατέγραψε στὸ ὁμώνυμο ποίημά του ὁ Ἀντώνης Στυλιανῆς, καθηγητῆς - ἱεροκλήρυκας ἀπὸ τὴν Κύπρο, στὸ περιοδικὸ «Κοινωνία» (τεύχος Ἰουλίου - Σεπτεμβρίου 1984, σ. 385).

Ἐμεῖς δὲν ἔχουμε παρὰ γὰ εὐχρηθῶμε, (ὡς θεῖα χάρις, ἢ πάντοτε τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα και τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα) γὰ συνοδεύει: τὰ δῆματά σου στὸς δρόμους τῆς ποιμαντικῆς σου διακονίας και γὰ καρποφορεῖς!

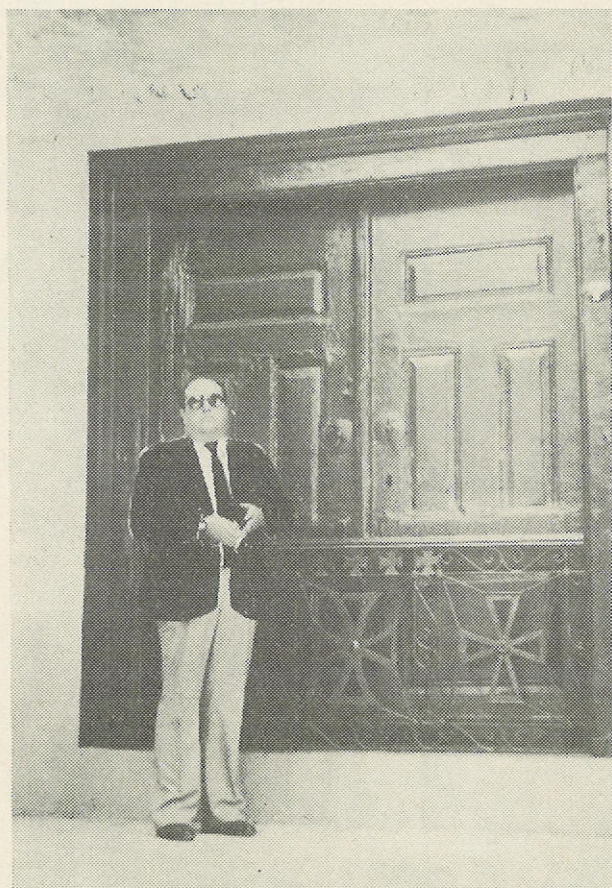
ΣΤΗ ΒΑΣΙΛΕΥΟΥΣΑ ΣΑΝ ΣΕ ΟΝΕΙΡΟ*

Στό ιστορικό και πολύπαθο Φανάρι χτυπάει ή καρδιά τής Ρωμιούσνης

Τού κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

Τò απόγευμα, στὸν Ἅγιο Νικόλαο στὸ Τὸπ - Καπί, ὁ Πατριάρχης πάλι: με̂ ὅσα θὰ πεί πρὸς τὴν ἔνορία καὶ τοὺς πολυάριθμους ἀπ' τὴν Ἑλλάδα προσκυνητὲς μετὰ τὸν ἔσπερινό, στὴν ἀπέριττη αἴθουσα τοῦ Ναοῦ, θὰ τὸ ἐπιβεβαιώσῃ:

—Ἡ Προστάτις τῆς Πάλεώς μας, Ὑπεραγία Θεοτόκος...

Ἡ κλειστή πύλη ἀπὸ τὴν ὁποία ἀπαγχονίσθηε ὁ Πατριάρχης Γρηγόριος ὁ Ε'

Ὅταν τὰ λόγια αὐτὰ λέγονται ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως μέσα στὴν Κωνσταντινούπολη ἰσοδυναμοῦν με̂ ὅλα τὰ ἐγχειρίδια βυζαντινῆς ἱστορίας, τοῦ Βασίλειου, τοῦ Ὀστρογκόρσου, τοῦ Γεώργιου, τοῦ Ράνσιμαν...

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 60 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

Ὁ Ναὸς εἶναι γεμάτος. Ὅπως μαθαίνω τοὺς λιγοστοὺς ὁμογενεῖς τοὺς μεταφέρουν με̂ πούλιαν, πὸν θάζουν οἱ Ἐπίτροποι: ἀπὸ ὅλα τὰ σημεῖα τῆς Πόλης. Σπεύδουν ὅμως πάμπόλλοι: ἐκδρομεῖς καὶ ἐπισκέπτες καὶ ἔτσι κατὰ κανόνα ὁ Πατριάρχης χοροστατεῖ μπρὸς σὲ πυκνὸ ἐκκλησίασμα. Ὅλα μοιάζουν σὰν τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἀκούγονται: οἱ δεήσεις ὑπὲρ τῶν συναφίων (ἑσναφίων) τῶν Ρωμιῶν, γιὰ νὰ σοῦ μιλήσῃ: ξανά τὸ σφριγγλὸ χτές τῆς φυλῆς με̂ ὅλο τὸν δυναμισμὸ καὶ τὴν αὐθεντικὴν τῆς ἐκφραση. Γίνετα: ἡ καθιερωμένη ἀρτοκλασία καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυση τὸν ἄρτο τὸν παίρνεις ἀπ' τὰ χέρια τοῦ Ἰδίου τοῦ Πατριάρχου, πὸν καὶ πάλι: θὰ σοῦ δώσῃ: τὴν εὐχή:

—Νὰ ζήσετε! Νὰ ζήσετε!

Ὁ Ναὸς θρίσκατα: σὲ μιὰ τυπικὴ, χαρακτηριστικὴ ἀνατολίτικη περιοχὴ, γεμάτη πλανώδιους πωλητὲς φρούτων, ἀνθρωπομάνι, βουή. Πραγματεῖς ἀπλωμένες στὰ πεζοδρομῖα, φραντζόλες, ψωμιά, σῦκα φρέσκα, μικρὰ ἀγγοράκια, ἀναψυκτικά, λεμονάδες, «ἀργυσούς», ἀληθινὸ παζάρι: ὄλη ἡ πλατεῖα. Ἐνας πουλᾶει γιαούρτι: καὶ «ἀιράνι». Τὸ τελευταῖο εἶναι: ἰδιαίτερα προσφιλὲς ποτὸ γιὰ τοὺς Τούρκους. Πρόκειται: γιὰ γιαούρτι: διαλυμένο σὲ νερό, πὸν τὸ πίνουν γιὰ νὰ χωνεύουν, καθὼς τρῶναι πολλὰ λίπη. Καὶ δὲν ἔχουν ἄδικο, ἀφοῦ τὸ γιαούρτι: ἔχει: ἔνζυμα πὸν διευκολύνουν τὴν πέψη. Ἡ σοφία ὅμως δὲν συμβαδίζει: με̂ τὴν καθαρὸτητα. Ὅλα αὐτὰ εἶναι: ἐπικίνδυνα, γιὰτὶ, ἀληθινὲς ταξιαρχίαι, οἱ μύγες ἐφοροῦν ἀνάθεκτες καὶ ἀνεμπόδιστες στὸ τεράστιο πεδίο δράσης. Ἐκτὸς ἀπὸ ἐμφιαλωμένα, ὅλα τ' ἄλλα μπορεῖ νὰ σοῦ χαλάσουν τὸ κέφι, νὰ σοῦ στερήσουν τὴ συνέχεια καὶ νὰ σὲ ρίξουν σὲ κρεβάτι.

Ἐτσι: ὁ Ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικόλαου στὸ Τὸπ - Καπί κυριολεκτικὰ ἐπιβιώνει: σὲ ἓνα περιβάλλον ἄσχετο, ξένο, μιὰ νησίδα ὄσσης, ἓνα φυλάκιο ρωμαῖκο σ' ἓναν τόπο σαφῶς ἐχθρικό, ἀναγκαστικὰ ἀνεκτικό... Καταλαβαίνει: τώρα τὴ σημασία τῆς χοροστασίας τοῦ Πατριάρχου, τὰ λόγια τοῦ παίρνουν ἄλλες διαστάσεις. Τὸ ταξίδι: στὴν Πόλη δὲ μοιάζει: με̂ κανένα ἄλλο. Παρὰ τίς ἀνέσεις πὸν σοῦ προσφέροντα: ἀπ' τὸν Τουρισμό, εἶναι: μιὰ ὀδυνηρὴ δοκιμασία, εἶναι: ἓνα ἄγγιγμα ἐπὶ τῶν τύπων τῶν ἡλίων τῆς Πονεμένης Ρωμιούσνης.

Τὸ τρατάρισμα στὴν αἴθουσα τοῦ Ναοῦ γίνετα: ἀπὸ κοπέλλες τῆς ὁμογένειας. Σαμνές, χαρούμενες, φιλόξενες, Ρωμιοπούλες, βοηθοῦν με̂ τὸν τρόπο τους νὰ δλοκληρώσῃς τὴν εἰκόνα αὐτοῦ πὸν χαρακτηρίσα «ζωντανὴ συνέχεια», μ' ἀνάμικτη τὴ χαρὰ καὶ τὴ λύπη, πὸν εἶναι: τὸ πεπρωμένο τοῦ γένους, τοῦ ἀνθρώπου τὸ πεπρωμένο...

ΟΙ ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΣΑΜΨΩΝ*

(Κριτ. ιγ' 1-ιστ')

Τοῦ ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ(†)

Ἄν δὲν ὑπάρξει αὐτὴ ἡ συναίσθησις στὸν ἄνθρωπο, «ἀναπαύομαι χεῖλών αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ» (Παροιμ. ιδ' 14) καὶ «πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ ἐστὶν λαλήσῃ, ἀποδώσει περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως» ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου διακωλύθησιν καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ» (Ματθ. ιδ' 36-37).

Δὲν εἶναι λοιπὸν σχῆμα ὑπερβολῆς τὸ τοῦ Ἀποστόλου: «Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος» (Ἰακ. γ' 2), ὄντας ἀσπίλος (πρὸλ. στίχ. 6). Καὶ τὸ «Μακάριος ἄνθρωπος οὗς οὐκ ὠλίσθησεν ἐν στόματι αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρ. ιδ' 1). Ἔχοντας χαλὸν καὶ ἔλεγχον σὲ ὅσα προφέρεις (γιατί ὄχι καὶ σὲ ὅσα σκέπτεσαι ἤδη!), ἀποδείχνεις ὅτι ἡ ψυχὴ σου εἶναι βασίλισσα πάνω στὸ σῶμα καὶ τὴς ροπῆς του.

Ἀπὸ μὲν ἀποψη, μιλά με ἀνάλογη ὁμορφιὰ καὶ ἐκαίνοσ πού ἐξιδανικεύει τὸν ἔνοχον βίον του. Τιμᾶ, ἀναγνωρίζοντας, ἔστω καὶ φαινομενικά, τὸν ἔμφυτο θεῖο νόμο, πάνω στὴς δικές του ἀξίες, ἀθάνατες καὶ ὄχι ἀμφισβητημένες, ἀρμόζει τὴς πράξεις του. Ἀκόμη καὶ ἀθέλητα, τίς παρουσιάζει: σὺν ἅσπιν δοξαστικό, ὕψωμένο στὸν οὐρανό. Πῶς νὰ μὴν τὸν λυπηθοῦμε, πρὶν ἀγωνιακήσουμε μαζί του; Μήπως, σὲ μικρογραφία, δὲν κάνουμε ὅλοι τὸ ἴδιο στὴν καθημερινή μας ζωὴ; Ὅτι σ' αὐτὴ μᾶς θάρραίνει: σὺν ἐπίμειπτο, τὸ στυλιώνουμε με ἐξηγήσεις, τὸ ἐξευγενίζουμε με προσχήματα.

Παραδίνοντας λοιπὸν στὴ θεῖα χάρις τὸν ἑαυτό μας ἀνεπιφύλακτα, ὡς τῆς ἐμπιστευόμαστε τὴν ἀπαλλαγὴ μας ἀπὸ τὰ δλέθρια παραπατήματα, ἐκούσιω ἢ ἐπιπόλαια, τῆς γλώσσας. Ἄς ποῦμε, μαζί με τὸν Ἐξοκία, συμμετέχοντας στὴ λαχάρα του, πού ἔγινε μετὰ τὴν ἴασή του: «Κύριε τῆς σωτηρίας μου, οὐ παύσομαι εὐλογῶν σε πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου» (Ἦσ. λη' 20). Καὶ τὸ τοῦ Ψαλμωδοῦ: «Ἄσω τῷ Κυρίῳ ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ Θεῷ μου ἕως ὑπάρχω (Ψάλμ. ργ' 33). Πῶς; Μέσα ἀπὸ τίς προσαρμοσμένες στὸ μυστικὸ ξύλο τῆς πράξης χορδῆς τῆς ψυχῆς. Ἄδοντας ἀλλὰ καὶ ζώντας πράγματι χριστιανικά.

«17 Καὶ ἔκλαυσε πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας, ὡς ἦν αὐτοῖς ὁ πόντος» καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῇ, ὅτι παρηνώχλησεν αὐτῷ καὶ αὐτὴ ἀπήγγειλε τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ αὐτῆς».

Ἡ ἀπαυχήσις στὴν πρώτη τῆς προσπάθειά της δὲν τὴν ἐπηρέασε. Ἦταν, φαίνεται, θεληματικὸς χαρακτήρας. Ἀλλὰ καὶ νὰ μὴν ἦταν τόσο ἰσχυρογνώμονης ἰδίουσυγκρασίας, δὲν μπορούσε νὰ κάνει πίσω. Ὁ φόβος πού ἔτρεφε ἀπέναντι στοὺς συμπατριῶτες τῆς, τὴν ἄφηνε ἀνυπεράσπιστο ἕρμαιο τῆς ἀπαίτησῆς τους.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 46 τοῦ ὑπ' ἀρ. 4 τεύχους.

Συνέχισε λοιπὸν ὑπομονετικά νὰ υποδέεται τὸ ρόλο τῆς. Δὲν ὑποχωροῦσε, δὲν ἔκανε δι' ἀλειμμα στὴ μουρμούρα καὶ στὰ δάκρυα, ὅλας τίς ὑπόλοιπες μέρες, ὥσπου θὰ τελειῶνε τὸ συμπόσιο. Ἔτσι, τὴν ἔσχατη μέρα, τὸ κάστρο ἔπεσε. Ἀπὸ τὰ πολλὰ πικρακάλια, ὁ ἄνδρας τῆς λύγισε. Καὶ τῆς φανέρωσε τὸ μυστικό.

Τί κρίμα γι' αὐτόν! Παρὰ τὴν ἀρραγῆ ἀντίστασή του, ἦλθε ἡ στιγμή νὰ ὑποκύψει. Μὴ ἀκόμη σταγόνα ἔκανε νὰ ξεχειλίσει τὸ ποτήρι τῆς ὑπομονῆς του. Ἡ ἀδιάκοπη ἐπίθεσις ἔφερε ξάφνου τὸ ποθεῖνὸ ἀποτέλεσμα. Ράγισε τὸ τεῖχος πού φαινόταν τόσο γερό.

Ἦ εὐλογημένη καρτερία, εἶσαι τόσο ἀπαραίτητη σὲ κάθε ἀρετῇ! Χωρὶς ἐσένα, τὸ συνεκτικὸ τους ἴσθ, ὅλας οἱ καλῆς ιδιότητες τοῦ πιστοῦ ἀνθρώπου δὲν ἀντέχουν στὴς ἐφόδους τοῦ πειρασμοῦ. Ἀντίθετα, τὸ νὰ στέκεται κανεὶς ὡς τὸ τέλος πάνω στὸ θεῖο θέλημα, κάνει τὴν ἀρετῇ του θριαμβεύτρια. «Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται» (Ματθ. ι' 22).

Ποῖός μᾶς ἐγγυᾶται αὐτὴ τὴν ἀναλλοίωτη ἐμμονή; Μήπως οἱ ἐνθουσιασμοὶ καὶ οἱ κάθε φορὰ διακηρύξεις μας; Ἀλλήμονο, ὄχι. Μήπως τὸ ὅτι μένουμε γιὰ μακρὸ διάστημα συνεπείς; Οὐτε καὶ αὐτό. Ἡ πτώσις εἶναι πιθανή, τὸ σοᾶ ἢ πείρα, πίσω ἀπὸ κάθε στροφή τοῦ δρόμου. Ὁ Σαμψών, σωστὸς βράχος στὴν ἀρησὴ του, ἀπὸ μέρα σὲ μέρα, δὲν φανταζόταν ὅτι θὰ ἐνέδιδε. Καὶ ὅμως αὐτὸ συνέβη κατὰ τὸ ἔθδοιο εἰκοσιτετράωρο.

Τὴ δεδαίωση γιὰ τὴ νικηφόρα ἐκδασὴ παρέχει ὅμως κάτι. Κάτι πού, φαινομενικά, ἀνήκει στὸ χῶρον τῆς ἀδυναμίας. Τὸ βαθὺ αἶσθημα ὅτι εἶσαι ἕνα τίποτε. Ἡ ταπεινοφροσύνη. Τὸ νὰ δουλεύουμε στὸν Κύριο ἔχοντας τὴν ἀπόλυτη (Πράξ. κ' 19). Τότε, τὴν κενότητά μας αὐτὴ γαμίζει: ἡ δύναμή του, κάνοντάς μας ἱκανοὺς γιὰ κάθε ἐπίτευγμα.

Ὅταν κάποιοι πέφτει, ἀνάμεσα στὰ αἷτια πού τὸ προκαλέσαν, ὡς ἀναζητηθεῖ τὸ ἀγκάρι: μιᾶς ὑπόληψης πρὸς τὸ ἐγώ. Πρέπει, ὅπως ὀδήποτε, νὰ εἶναι παρόν.

Νὰ ἐρμηνεύσουμε λοιπὸν αὐτὴ τὴν ἤττα τοῦ Σαμψών ἔτσι; Ὅτι ὀφειλόταν, ἂν ὄχι μόνο, πάντως καὶ σὲ κάποιον ἰδέα πού εἶχε γιὰ τὸν ἑαυτό του; Ἡ εἰκασία δὲν εἶναι ἀδόκιμη. Οἱ ἄνθρωποι, ὅταν δὲν κρατοῦν, μετ' ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνη, σὲ συντομαστὸ τὸ ἄσμα τοῦ βίου τους μετ' εἰς θεῖες βουλές, θυμίζουν τοὺς στίχους τοῦ ποιητῆ:

Ἄλλος τὸ βιολε κρατάει,

μ' ἄλλος παίζει: τὸ δοξάρι*.

Κάνουν πράγματα πού δὲν τὰ περιμένεις, παρτάιρα.

(Συνεχίζεται)

* Χρήστου Κοτσιγιάννη, Τὸ κοπάδι.

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

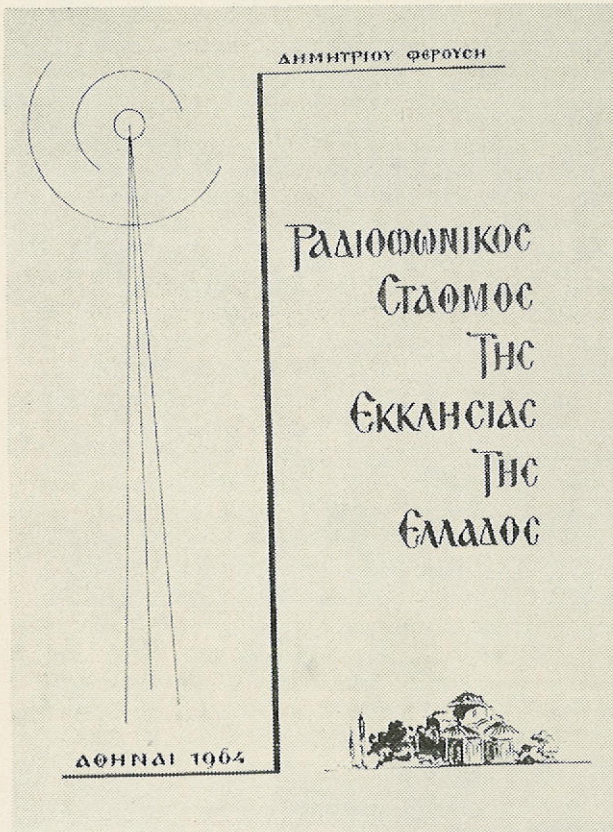
Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΕΡΟΥΣΗ

Παράλληλα καὶ σχεδὸν καθημερινά, γίνονταν συστηματικὰ θεωρητικὲς, τεχνικὲς καὶ διοικητικὲς προσπάθειες καὶ γὰρ τὴν ἰδρυση Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Πάμπολλες καὶ ἐντατικὲς ὑπῆρξαν οἱ συνεννοήσεις καὶ οἱ παραστάσεις. Δεκάδες εἶναι τὰ ἔγγραφα, τὰ ὑπομνήματα, οἱ ἀναφορὲς, οἱ ἐκθέσεις καὶ τὰ σχέδια πού κάναμε πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτή, δίχως ὅμως ἀποτέλεσμα! Μ' αὐτὸ τὸ ὄραμα καὶ τὴν προοπτικὴ, πού κάποτε μᾶς ἔγινε ἔμμονο πάθος, ἐκτελούσαμε τὸ κάθε τι στὸ χῶρο μας καὶ ρυθμίζαμε τὶς κινήσεις μας. Κι ἐνῶ ὑπῆρχε ὁ ἐνθουσιασμός καὶ οἱ δυνατότητες, ὕλικὲς καὶ τεχνικὲς, κάποια ἔλλειψη αὐτοπεποίθησης καὶ μιὰ ἀδιανοητολόγητη ἀτολμία διέλυαν κάθε φορὰ τὴν τελευταία ἐλπίδα!...

Εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ Ραδιοφωνία, κατὰ τὸ Σύνταγμα, εἶναι προνόμιο καὶ χρέος τοῦ κράτους. Καὶ μόνον ἀν θελήσει ἡ πολιτεία νὰ παρχωρήσει μέρος τῆς ἐξουσίας τῆς, μπορεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία ν' ἀποκτήσει ἕνα δικό της, μικρὸ ραδιοσταθμὸ, ἐμβέλειας τουλάχιστον ἐνδὸς κίλοβάτ. Εὐτυχῶς πού τὴ σημασία τοῦ ἔργου τὴν ἔχουν τώρα συνειδητοποιήσει ἀρκετοὶ στὸν ἐκκλησιαστικὸ χῶρο. Τὰ κάποια, πῶς γενναῖα θήματα, ἴσως φέρουν τὸ ἀγαθὸ ἀποτέλεσμα, σὲ καιροὺς εὐνοϊκότερους.

Γιατὶ εἶναι ἀπαράδεκτο, ἐνῶ τελειώνει ὁ 20ὸς αἰῶνας καὶ τὰ ἠλεκτρονικὰ μέσα πληροφόρησης καὶ ὀργάνωσης κατακλύζουν τὴ ζωὴ μας, ἡ ἐλεύθερη, ὀρθόδοξη, ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, νὰ μὴν ἔχει τὸ δικό της Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ καὶ γιατί ὄχι ἀργότερα καὶ τὸ τηλεοπτικὸ κανάλι τῆς, ἀν καὶ ἔγκαира εἶχε προβλέψει γιὰ τὴν ἰδρυση τοῦ πρώτου, ὅπως διαδίδουμε στὰ πρακτικὰ τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀπ. Διακονίας τῆς συνεδρίας Ζ' τῆς ΙΒ' περιόδου — 16.6.1950.

Τὸ ἱστορικὸ καὶ σχέδιο ἰδρυσης, ὀργάνωσης καὶ λειτουργίας Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, ἐμβέλειας ἐνδὸς κίλοβάτ.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σ. 61 τοῦ ὑπ' ἀρ. 5 τεύχους.

3) Ἀναγινώσκεται τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1325)751)25. 5.50 ἔγγραφο τῆς Ἱ. Συνόδου δι' οὗ ἀναίθεται τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ ἡ ἴδρυσις ἰδίου Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ καὶ ἐγκρίνεται ἡ παρὰ τοῦ ΤΑΚΕ σύναψις δανείου μέχρι 300 ἑκατομμυρίων Δραχμῶν. Ἐν συνεχείᾳ ἀναγινώσκεται τὸ κοινοποιηθὲν καὶ ἡμῖν ὑπ' ἀριθ. 9006)Ζ9)2.6.50 ἔγγραφο τοῦ Ὑπουργείου Τύπου καὶ Πληροφοριῶν πρὸς τὴν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον, δι' οὗ γνωρίζεται ὅτι κατὰ τὰς κειμέναις διατάξεις καὶ δὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τῆς ὑπ' ἀριθ. 54)45 Συντακτικῆς Πράξεως τὸ δικαίωμα τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας ραδιοφωνικῶν πομπῶν καθ' ἅπασαν τὴν Χώραν, ἐπιφυλάσσεται προνομιακῶς ὑπὲρ μόνου τοῦ Ἑθνικοῦ Ἰδρύματος Ραδιοφωνίας, προσέτι δέ, ὅτι δυνάμει τῆς ἐν Κοπεγχάγῃ συναφθείσης συμβάσεως περὶ Ἑὐρωπαϊκῆς Ραδιοφωνίας, κυρωθείσης διὰ τοῦ Α.Ν. 1461)50, ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίησις οἰουδήποτε μήκους κύματος, μὴ ἀπονεμημένου διὰ τῆς συμβάσεως ταύτης.

Τὸ Κεντρικὸν Συμβούλιον ἐγκρίνει κατ' ἀρχὴν τὴν ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου ἀνατεθεῖσαν τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ ἴδρυσιν ἰδίου ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ καὶ τὴν σύναψιν τοκοχρεωλυτικοῦ δανείου τριακοσίων ἑκατομμυρίων ἐκ τοῦ ΤΑΚΕ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ μετὰ συζήτησιν ἀποφασίζει δημοφώνως, ὅπως παρακληθῆ ἡ Ἱ. Σύνοδος ἵνα ἐπιληφθῆ τῶν ἀναγκαίων ἐνεργειῶν παρὰ τῷ Ὑφυπουργεῖῳ Τύπου καὶ Πληροφοριῶν καὶ παρὰ τῷ Ὑπουργεῖῳ Τ.Τ.Τ. πρὸς ἔκδοσιν τοῦ ἀπαιτουμένου Νόμου, ἐπιτρέποντος τῇ Ἐκ-

κλήσιό της Ἑλλάδος τὴν Ἱδρουν Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Τὰ Μέλη

† Ὁ Χίου ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἀμίλιας Ἀλιβιζαῖος

Βασίλειος Βέλλας

Παναγιώτης Τρεμπέλας

Ἀνδρέας Φυτράκης

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Τιμόθεος Ματθαίου

Γράφουμε τὸ 1964:

«Ἰδιαιτέρα τὸ Ραδιόφωνο εἶναι κ. αὐτὸ ἡμιότιον δράσεως, στὴ σύγχρονη ἐποχὴ, πού τὴν ἔχει δωρήσει ὁ Θεὸς στὸ σημερινὸ ἄνθρωπο. Μὲ τὴν ἐπιμονὴ του γιὰ καλλιέργεια, γιὰ Ἐδαγγελισμό, γιὰ ἐνημέρωση, γιὰ συγκίνηση, γιὰ ψυχαγωγία καὶ γιὰ φρονηματοποιήσιον καὶ μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐκλαϊκώσεως καὶ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἰδεῶν, εἰσχωρεῖ βαθειὰ καὶ στὸν πῶ ἀπόμερο χῶρο τῆς ἀνθρώπινης παρουσίας καὶ εἰσβάλλει στοὺς ἀγνωστούς τόπους τῆς ψυχῆς».

«Πόσο εἶναι σήμερον ἐκείνοι, πού δὲν ἀκούσαν καθόλου τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ; Καὶ ἔμωσ μὲ τὸ Ὁρθόδοξο Ραδιόφωνο, δὲ θὰ μείνει κανένας, δίχως ν' ἀκούσει, ἔστω μιά φορά, τὸ χριστιανικὸ μῆνυμα.

«Τὸ Ραδιόφωνο θὰ κάνει ἐλκυστικὸ καὶ εὐκόλο τὸ λόγο καὶ τὴν πρόσκληση τῆς ἀγάπης. Οἱ μεγάλες μάξες, πού προσπινοῦν τὸ παραμῦθι, τὸ εὐκόλο καὶ ρυπαρὸ ἀκρόαμα, τὰ μπουζούκια καὶ τοὺς φτηνοὺς ὑπαινωμοὺς, θὰ συγκινηθοῦν μὲ τὰ κατανοητὰ μηνύματα τοῦ Ἐδαγγελίου. Τὰ σήματα, τὰ φιλικὰ ραδιοφωνικὰ γράμματα, πού θὰ τὸν κατευθύνουν καὶ θὰ τοῦ γνωρίζουν ἓνα νέο σύστημα ζωῆς, θὰ διαπεράσουν τὴν ἀδιαφορίαν τῆς καρδιάς του καὶ θὰ τὸν κάνουν νὰ σκεφθεῖ τὴν καινούργιαν πληροφορίαν, γιὰ μιά ἀληθινὰ ἐπικοινωνία ἀγάπης μὲ τοὺς συναθρώπους του καὶ τὸ Θεό. Ἡ συνεχὴς, γλυκερὰ, παρήγορη καὶ ἐλπιδοφόρα φωνὴ τοῦ Ραδιοφώνου τῆς Ἐκκλησίας, θὰ κάνει τὸ πρῶτο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀποφασιστικὸ βήμα, πού θὰ φέρει τοὺς ἀκροατὰς, πέρα ἀπὸ τὰ ὅρια τῆς παλαιᾶς ζωῆς στὴν καινούργιαν.

«Μὲ τὸ δικό της ραδιοφωνικὸ κύμα ἡ Ἐκκλησία θὰ παῖ τις μεγάλες ἀλήθειες της μὲ τρόπο πού νοιώθουν καὶ καταλαβαίνουν οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι. Καὶ οὔτε τὸ δόγμα οὔτε ἡ μορφή οὔτε ἡ οὐσία τῆς Ὁρθοδοξίας θὰ διαφθορῶν, ἀν πραγματικὰ, μὲ ἐμπιστοσύνη καὶ θάρρος σκορπίσουμε, μὲ τὰ ἐρτζιανὰ κύματα, τὴ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ σὲ κάθε γωνία τῆς γῆς καὶ ἐκδιώσουμε τὴν κλειστὴν πόρτην!...

«Κάθε ραδιοφωνικὸς τρόπος πού θὰ μᾶς φέρνει κοντὰ στὸ σκοπὸ μᾶς θὰ εἶναι ἀποδεκτός. Ἀκόμα καὶ ἡ διαφήμιση.

«Ὁ διαφημιστὴς χειρίζεται ἡ, ἔως ἐκμεταλλεύεται: τὸ λαό, μὲ τὸ σκοπὸ νὰ τὸν πείσει: νὰ ἀγοράσει: τὰ προϊόντα του. Δημιουργεῖ μίαν ἀνάγκη ἢ μίαν τάση, διαγεύοντάς τις ἐπιθυμίας του, πού ὑστερα προσφέρεται: νὰ τις ἐκμεταλλεύσει.

«Καὶ ἡ Ἐκκλησία, μὲ τὸ Ραδιόφωνό της μπορεῖ νὰ κάνει: τὸ ἴδιο! Μπορεῖ νὰ ἐκμεταλλεύσει μὲ ἐπιτυχίαν, ὅλες τὴς πνευματικὰς ἐπιθυμίας καὶ τὴς ψυχικὰς τάσεις, ὅσο οἱ διαφημιστὰς τῶν υλικῶν προϊόντων, λέγοντάς συνέχεια: «Ἐχετε δοκιμάσει: τὸ Θεό;».

«Πόσο ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δὲ θὰ θελήσουν νὰ ἀπαντήσουν; Πολλοὶ θὰ εἶναι ἐκείνοι, πού ἀν πειστοῦν ἀπὸ τὴν διαφήμισή μας καὶ τὴν ἀμετακίνητη, πίστη μας στὴν ἀλήθειαν τῆς Ἐδαγγελίας μας, θὰ συγκατατεθοῦν νὰ δοκιμάσουν τὸ Θεὸ στὴ λύση τῶν προβλημάτων τους».

Συμπάραση.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει: νὰ θυμησοῦμε πὺς πάρα πολλοὶ ἀπὸ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔξω ἀπ' αὐτὴ ἦσαν ἐκείνοι πού ὀλόφυγα δέχτηκαν τότε καὶ ὑποστήριξαν τὴν Ἱδρουν τοῦ Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ καθημερινὸς Τύπος, τὰ ἐκκλησιαστικὰ περιοδικὰ, καθηγητὰς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐπίσημοι καὶ ἀνόημοι παράγοντες, ἀπλοὶ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ μὲ ἐπιστολὰς τους καὶ παραστάσεις συνηγοροῦσαν στὴν Ἱδρουν καὶ λειτουργία Ραδιοφωνικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας.

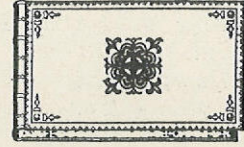
Χαρακτηριστικὰ ἀναφέρουμε τὸ περιοδικὸ «Ἐνωσία». Ἀνάμεσα στ' ἄλλα, ὁ μαχητικὸς, ἀλήστου μνήμης, Ἀνδρέας Κεραμίδας, ἔγραφε τὸ Φεβρουάριον τοῦ 1963:

«Ἦδη ἐπὶ τῆς Γεν. Δ) νεωσ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Φυτράκη, αὐτὴ ἀπέκτησεν ἀρτίους Ραδιοθαλάμους, εἰς τοὺς ὁποίους ἤδη ἠχογραφοῦνται αἱ τακτικὰ ραδιοφωνικὰ ἐκπομπὰ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, πού μεταδίδονται: ὑφ' ὄλων τῶν Ραδιοφωνικῶν Σταθμῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τῆς Χώρας. Κάριν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας ὀφείλομεν γὰρ σημειώσωμεν ὅτι ἐμπνευστὴς καὶ δημιουργὸς τῆς σδομῆς αὐτῆς προσπαθείας τυγχάνει: ὁ ἀθροῦδως ἐργαζόμενος εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Διακονίαν κ. Δημ. Φερούσης, ὅστις πράγματι: μὲ ζῆλον καὶ ἀγάπην καὶ μὲ τὴν ἀρτίαν θεωρητικὴν καὶ τεχνικὴν του κατάρτισιν εἰς τὸν τομέα αὐτὸν προσφέρει: πολυτίμους ὑπηρεσίας. Διὰ τοῦτο φρονούμεν ὅτι ἐπέστη πλέον ὁ καιρὸς νὰ ἀξιοποιηθῆ ἡ κτηθεῖσα πείρα καὶ νὰ πραγματοποιηθῆ ἐπὶ τέλους τὸ ὄνειρόν μας. Νὰ ἱδρυθῆ δηλαδὴ ἰδιαιτέρος Ραδιοφώνος τῆς Ἐκκλησίας, ὅστις θὰ μεταδίδῃ πλοῦσα θρησκευτικὰ προγράμματα καὶ ἐκπομπὰς, ἔστω καὶ εἰς μικρὰς ἀποστάσεις εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς λειτουργίας του. Μὲ τὰς νέας ἐξελίξεις καὶ προοπτικὰς τῆς σήμερον εἶναι ἀνήκουστον νὰ στερῆται πλέον ἡ Ἐκκλησία μας ἐνὸς τοιοῦτου ἀποτελεσματικοῦ μέσου Κατηχήσεως, Κηρύγματος, μεταδόσεως τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Βυζαντινῆς λυρικῆς ποιήσεως καὶ μουσικῆς, καθὼς καὶ τῆς ἐνημερώσεως τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ τῆς ἐπικοινωνίας αὐτοῦ μετὰ τῆς Μητροπῆς Ἐκκλησίας. Ἄς ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ Δ. Ἱ. Σύνοδος συντόμως θὰ λάβῃ τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν καὶ θὰ θέσῃ ταύτην εἰς ἐφαρμογὴν ἀφοῦ ἡ δαπάνη πού συνολικῶς θὰ ἀπαιτηθῆ πρὸς τοῦτο καθὼς πληροφοροῦμεθα δὲν θὰ ὑπερβῆ τὰς πεντακοσίας χιλιάδας δραχμῶν. Καὶ εἶναι βέβαιον ὅτι τὸ ποσὸν τοῦτο δύναται, χωρὶς ὑνυπερβλήτους δυσχερείας νὰ τὸ διαθέσῃ ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία».

(Συνεχίζεται)

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Τάσου Μιχαλά
ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ
ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

«Σχεδόν έτοιμόρροπο κτιριακά, άδούλωτο όμως πνευματικά τó Φανάρι άποτελεί και σήμερα, όπως άλλωστε πάντοτε μέσα στην Ιστορία, μιá πραγματικότητα λογικά ανεξήγητη, μιá πραγματικότητα που κρίσιμα σημαδεύει —συνειδητά ή ύποσυνειδητά— τη ζωή όλων μας, σχετικών κι άσχετων, έπειδή ακριβώς φανερώνει μιá τραγωδία: τη Μάνα εκείνη που έχοντας χάσει μέσα από τις παράξενες Ιστορικές συνθήκες τά δικά της σαρκικά παιδιά, γίνεται στοργική Μάνα για τά παιδιά όλου του κόσμου, διδάσκαλος φιλόθρωπος, ποιμένας άγαθός για όλη την Οικουμένη».

Ταράζεται σύγκορμα ή ύπαρξή μας, κάθε φορά που άκούμε, διαβάσουμε ή μαθαίνουμε κάτι, σχετικό με τη Μητέρα μας Έκκληση

σία, τó Φανάρι. Νιώθουμε να ξυπνάει μέσα μας όλη κείνη ή νοσταλγία και ή δύναμη του μυστηρίου, της Ιστορίας και του μεγαλείου του πνεύματος και της ζωής, έτσι, όπως τó θιώνει και τó εκφράζει ή Όρθοδοξία.

Κι αυτά ακριβώς μας ζωντανεύει με έναργεια, οικειότητα και ρεαλισμό στο νέο του βιβλίο, ó πολυγράφος Τάσος Μιχαλάς.

Είναι τó έβδομο βιβλίο στη σειρά αυτή του σ. που με σύγχρονο τρόπο μας προσφέρει, φέρνοντας μπροστά μας την παρουσία της Έκκλησίας σ' όλη την οικουμένη.

Όποιος κι αν είναι ó άναγνώστης —στενοκέφαλος, άθεος, φανατικός, ύποκριτής, όρθολογιστής, έπιφυλακτικός ή άδιάφορος— στο βιβλίο αυτό του Τάσου Μιχαλά, θα βρει την αλήθεια ενός κόσμου, μιás πίστης, ενός όράματος που συμπορεύεται μέσα στο σχέδιο του Θεού με Ισχυρή και άκατάβλητη άκτινοβολία.

Θά άντικρύσει όλοζώντανη τη μορφή των αίωνων. Και θα μείνει έκθαμπος μπροστά στα άπτά χνάρια των θημάτων της θεϊκής παρουσίας.

Κι όλα αυτά δοσμένα με απλότητα, έπίγνωση, ευθύνη, καθαρότητα και προοπτική.

Ό Τ. Μιχαλάς με τά κομψά και καλογραμμένα βιβλία του καταθέτει, όχι μόνο μαρτυρία πίστης, έκκλησιολογίας, θεολογίας και Ιστορίας, αλλά και έλπίδας.

Οι θέσεις του, ή όπτικές παράμετροι που βλέπει τά πράγματα έχουν κυρίαρχες άφετηρίες και διαπιστώσεις την άδιάρρηκτη συνθήκη του Θεού με τόν άνθρωπο. Ότι δηλ. ή Όρθοδοξία, ή Έκκλησία της αγάπης και της ενότητας του κόσμου, θα γίνει μιá μέρα ή σκηνή της προστασίας όλου του κόσμου.

«Στην Πόλη στην Αγία Σοφία» ó Τ. Μιχαλάς μας προσφέρει ένα άνοιγμα στον κόσμο του μυστη-

ριου και της αλήθειας. Μας άνοίγει τó καταπέτασμα του ναού και βλέπουμε με πόνο, νοσταλγία, αλλά κι έλπίδα, πώς πρέπει να είναι ή πραγματική πολιτεία του Θεού πάνω στη Γη.

Δημ. Φερούσης

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

—Με τό, έσχάτως, έπίκαιρο θέμα των μεταμοσχεύσεων μελών και όργάνων του ανθρώπινου σώματος άσχολείται ó δόκιμος συγγραφέας π. Ευάγ. Μαντζουνας, Γραμματέας της Σ.Ε. επί των νομοκανονικών ζητημάτων και Δρ Νομικής, στην μελέτη του «Αί μεταμοσχεύσεις εις την Έλλαδικήν Όρθόδοξον Έκκλησίαν έξ έπόψεως κοινού και έκκλησιαστικού δικαίου» (Άθήναι 1985, σσ. 76). Η μελέτη του πονήματος διαφωτίζει με ύπευθυνότητα πάνω στο σοβάρο αυτό θέμα.

—«Η Άγία Φιλοθέη ή Άθηναια» είναι μιá καλαίσθητη έκδοση του δμωνύμου Ιερού Ναού της Φιλοθέης (σσ. 78), με πρόλογο του αιδεσιμολ. π. Δημ. Τζέρπου, προέδρου του Έκκλ. Συμβουλίου. Περιέχει τó Συνοδικόν Πατριαρχικόν Γράμμα «περί της κατ' έτος πανηγύρεως και του έπ' έκκλησιαίς μνημοσύνου της όσίας Φιλοθέης» (1595 - 1600), τόν Παρακλητικό Κανόνα, τόν βίο και τó έργον της Όσίας (ύπό Ευάγγελίας Κ. Φραγκάκι), Έπίμετρο και πολλές φωτογραφίες.

Με την ευκαιρία έξάλλου του έορτασμού των 50 έτών από την ίδρυση της Φιλοθέης, ó Ιερός Ναός άργάνασε Έσπερίδα Βυζαντινής Έκκλησιαστ. Μουσικής, την Κυριακή της Όρθοδοξίας —3 Μαρτίου— στη διάρκεια της όποίας έψαλε ή Έλληνική Βυζαντινή Χορωδία υπό τη διεύθυνση του Λυκούργου Άγγελόπουλου.

Ε.Π.Λ.

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ἐδῶ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς...

ΔΙΑΒΑΣΑΜΕ, ὅτι «ἡ ΕΡΤ 1 ἐπαναφέρει τὸ “Σήμερα εἶναι Κυριακή”. Μὲ ἄμεση ἐπέμβαση τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφείμ ἐπανέρχεται στὴν Τηλεόραση τῆς ΕΡΤ 1 ἢ θρησκευτικὴ ἐκπομπὴ “Σήμερα εἶναι Κυριακή” πὸν κατάρρησε τὸ Δ.Σ. τῆς παραθεωρώντας, ὅπως ἔγνωε γνωστό, τὴν ἀντίθετη πρὸς τὴν ἀπόφασή τῆς εἰσήγηση πὸν ἔκανε ὁ Γεν. Διευθυντῆς τῆς κ. Β. Μαθιόπουλος». Στὴ συνέχεια παρατίθεται ἀνακοίνωση τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου σχετικὴ μὲ τὸ ὄλο θέμα.

Ὁ πιστὸς λαὸς χαιρετίζει μὲ αἰσθήματα ἰκανοποίησης τὴν ἀποκατάσταση τῆς ἐκπομπῆς, ὅτι ἀπὸ τὴν ἐπέμβαση τοῦ Μακαριωτάτου. Αὐτὴ τὴν ἐπιτυχία θέλει νὰ τὴ θεωρεῖ προανάκρουσμα ἐνὸς ἄλλου, σαφῶς πὸ σημαντικὸ ἐπιτεύγματος τῆς ἰδρύσεως ραδιοφωνικοῦ (καὶ γιὰ τὸ ὄχι τηλεοπτικοῦ) σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας. Εὐστοιχες σκέψεις γύρω ἀπὸ τὸ θέμα, καθὼς ἐπίσης καὶ τὴν ὅλη ἱστορία τῶν ὡς τώρα ἐνεργειῶν, διαβάζουμε σὲ καινούργιο βιβλίον τοῦ Δημήτρη Φερούση «Διακονία σὰ μέσα πληροφόρησης». Ὁ Δ. Φ. γεννημένος, θὰ ἔλεγε κανεὶς, στὴν κοινόβια τῶν ραδιοθαλάμων, ἐνημερῶνει σφαιρικά, διδάσκει, μοροῦμε νὰ ποῦμε, τὴν ραδιοτηλεοπτικὴ δημοσιογραφία στὸν ἐκκλησιαστικὸ τομέα. Ἡ πεῖρα δεκαετιῶν τὸν κάνει νὰ κινήται ἄνετα σὲ χῶρον αὐτό. Ἐδῶ εὐχρηστοῦμε λοιπὸν, σύντομα ν' ἀκοῦμε σιτοὺς δέκτες μας, ὅπου κὶ ἂν βροικώμαστε, τὴ φράση: Ἐδῶ ραδιοφωνικὸς σταθμὸς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος!

Σταυροφόροι στὸν 20ὸ αἰῶνα.

ΣΤΑΥΡΟΦΟΡΟΙ καὶ σταυρωμένοι εἶμαστε οἱ θνητοί. Πυκνὸ δάσος σταυρῶν, μοιάζει ἡ ζωὴ μας. Προηγείται ὁ Πρῶτος Σταυροφόρος. Τὸ «παρασέβασμον ξύλον» ἐπενθυμίζει τὸ Γολγοθᾶ. Τῶν σταυρωμένων οἱ σταυροί, θυμίζουν τὰ φοιχτὰ δράματα τῆς ζωῆς. Οἱ ἄφοροι, οἱ πιζροὶ τῶν ψυχῶν σταυροὶ τοῦ πόνου, τῆς ἀρετῆς, τοῦ καθήκοντος. Ὁ τελευταῖος κνῶριος πελώριος ὀρθώνεται σὲ διάβα τῆς ζωῆς. «Παιδιόθεν». «Ἀσκήσιος» πολλὰ φορὲς. Ὑπάρχει ὅμως γιὰ ὅλους ὁ προσωπικὸς Κυρηναῖος. Σήκωσε τὸ βαρύτερο Σταυρὸ γιὰ τὴ σωτηρία μας. Γι' αὐτὸ ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία, τὴν ἐσορῆ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως—σὲ κέντρο τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς—προβάλλει «σὲ τρισμακάριστον ξύλον, ἐν ᾧ ἐτάθη Χριστός». Ἀποβλέπει, πολὺν ψυχολογημένα, σὲ νὰ ἐνισχύσει τοὺς ἥρωες τοῦ καθήκοντος. Αὐτοὺς πὸν συνήθως γεύονται «ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον». Αὐτοὺς πὸν «σταυρώνονται», «ἀποκαθλώνονται», «ἐνταφιάζονται» καὶ σὲ τέλος ὑφίστανται «συμβωρυχία», ἐκμετάλληση τοῦ θύματος καὶ τῆς θυσίας τῶν.

Ἐδῶ μὴν προσύμαστε. Ἐδῶ ἀγαπήσουμε ὄλοι τὸ σταυρὸ τοῦ καθήκοντος. Ἐδῶ φοιτήσουμε στὴ σχολὴ τοῦ Ἐσταυρωμένου, γιὰ νὰ μάθουμε νὰ βλέπουμε μακροτά... Ὁ σταυρὸς θὰ φέρει τὴν Ἀνάσταση.

Συμεῶν ὁ νέος θεολόγος.

Πρῶτη μὲν εἶχεν γλώττιαν ἀντὶ τῆς δίβλου, Γλώττιης δὲ ἀντί, σὴν ἔχεις ἤδη δίβλου.

Ο ΣΥΜΕΩΝ γεννήθηκε στὴν Παρλαγονία ἀπὸ εὐσεβεῖς γονεῖς, μέσα τοῦ 1' αἰῶνα. Νεαρότατος στάλθηκε στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου διέμενε ὁ θεῖος του, γιὰ νὰ μοροφθεῖ. Ὁ προσίατης του ὅμως ἀπεβίωσε. Ὁ εἰκοσάχρονος τότε Συμεῶν ὀδήγησε τὰ δῆματά του, φλεγόμενος ἀπὸ ζῆλο ἱεροῦ, στὴν περιοχὴ μὴν τῶν Σιουδίων. Ἀσπάσθηκε τὸ ἀγγελικὸ Σχῆμα. Σ' αὐτὸ τὸ λαμπρὸ ἐκπαιδευτήριον, μὲ τὴν πνευματικὴ χειροαγωγή τοῦ διασημοῦ ἀσκητοῦ Συμεῶν τοῦ Ἐδλαβοῦς, ἐξελίχθηκε σὲ διαπρεπεῖ ἄνδρα γιὰ τὴν κατάρτιση καὶ τὴ μόρφωσή του. Ἀπὸ τὴ μὴν Σιουδίου μετακινήθηκε σὲ γειτονικὸ μοναστήρι τοῦ ἁγίου Μάμαντος. Ἐγενε Ἠγουμένος, ἐπὶ πατριαρχείας Νικολάου τοῦ Χρυσοβέργου (984 - 995). Ὑστερὸ ἀπὸ λίγα χρόνια παραιτήθηκε γιὰ νὰ ἐφησοχάσει «εἰς ἀντίπεραν τῆς Χρυσοπόλεως ἐρημικάστιρον Παλονκητόν». Ἀνακαίνισε τὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Μαρίνας καὶ τὸν μετέτρεψε σὲ μοναστήρι. Ἐκεῖ ἔζησε τὰ ὑπόλοιπα χρόνια του καὶ ἀπεβίωσε γύρω σὰ 1020. Τάφηκε σὲ μοναστήρι του. Τιμᾶται σὲ 12 Μαρτίου.

Ἐνοίξη, πνοὴ ζωῆς.

Ἐ20 Μαρτίου, Τετάρτη.

Ὁ ἥλιος εἰσέρχεται εἰς τὸν Κριόν, ἀρχὴ τῆς Ἐνοίξεως».

ΜΕ τὴν εἶδηση αὐτῆ, τὸ ἡμερολόγιον ὀρθοθετεῖ, κατὰ κάποιον τρόπο, τὴν γενερανάσταση τῆς φύσεως. Τί κὶ ἂν τὰ λευκὰ ψυχρὰ σάβανα τοῦ χειμῶνα τὺλιξαν πολλὰ φορὲς τὴ γῆ; Τί κὶ ἂν κροίεψε, πρὸς στιγμῆν, κάθε ὀργανισμὸ ἢ ἀπογοήτευση; Ἐνοίξη, πραγματικότητα πιά, φροσᾶ πνοὴ ζωῆς. Ἐφροση αἰσθάνεται τὲς ἀναιμικὰς φλέβες τῆς νὰ γεμίζον χυμοῦς. Ἀκόμα κὶ οἱ ἡλικιωμένοι ἄνθρωποι νιώθουν τὸ σῶμα πρόθυμα νὰ ὑπακούει. Ἐ εὐεξία εἶναι διάχυτη σὲ πρόσωπο καὶ στὴ συμπεριφορὰ ὄλων.

Συμβαίνει ἄραγε τὸ ἴδιο καὶ μὲ τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον τῶν ἀνθρώπων; Ὄταν ἔρθει ἡ «ἐνοίξη» τῆς Ἐνοσίσεως θὰ βροεῖ τὸν κάθε ἄνθρωπο γαληνεμένο; Ἀπαραίτητη προϋπόθεση ὁ καθαρισμὸς. Μὲ δύο λόγια τὸ Μυστήριον τῆς Συγγνώμης, ἰδιαίτερα τὴν πνευματικὴν περίοδον τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς.

**ΟΙ ΑΔΕΙΕΣ ΑΝΕΓΕΡΣΕΩΣ
ΙΕΡΩΝ ΝΑΩΝ**

Στο «Ένημερωτικό Δελτίο» του Τεχνικού Έπιμελητηρίου της Ελλάδος (τεύχος 11.2.85) δημοσιεύθηκε το νομοσχέδιο περί του «Γενικού Οικοδομικού Κανονισμού». Στο άρθρο 40 παρ. 2 προβλέπεται ότι, στο έξις, ή έκδοση άδειας για την ανέγερση νέων ιερών ναών θα εκδίδεται από τα κατά τόπους πολεοδομικά γραφεία.

Αν ή διάταξη αυτή τελικά ψηφισθεί όπως είναι διατυπωμένη στο νομοσχέδιο, τότε θα έχη άφαιρεθεί από την Όρθόδοξη Έκκλησία μας ένα δικαίωμα κατοχυρωμένο από το Νόμο 590)1977 (άρθρο 47 παρ. 2) «περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος», που όριζε ότι οι άδειες για την ανέγερση ι. ναών εκδίδονται από την Τεχνική Υπηρεσία του ΟΔΕΠ, χωρίς να παραθεωρούνται τα τμήματα πολεοδομίας, τά όποια προσδιορίζουν τους όρους δομήσεως.

Ήδη έχον διατυπωθεί αρκετές επιφυλάξεις και αντίρρήσεις εκ μέρους Σεβ. Μητροπολιτών, που ζητούν την απάλειψη της διατάξεως αυτής από το νομοσχέδιο. Καί οι εφημέριοί μας μπορούν να άσκησουν την έπιρροή τους, όπως και όπου δει, για την πρόληψη της νομοθετήσεώς της.

**ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΚΛΗΡΙΚΩΝ
Ι. ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΠΑΤΡΩΝ**

Πρός τον ύπουργό Προεδρίας Κυβερνήσεως κ. Άπ. Λάζαρη, ό Σύλλογος Κληρικών της Ι. Μητροπόλεως Πατρών άπέστειλε έγγραφω διαμαρτυρίας, τό πλήρες κείμενο του όποιου έχει ως έξις:

«Λυπούμαστε γιατί ύποχρεωνόμαστε σαν Κληρικοί που άφουγκραζόμαστε τις άνησυχίες του λαού μας και θρискόμαστε πλάι του, αλλά και σαν γονείς που άγωνιούμε και άγωνιζόμαστε για τά παιδιά μας, να διαμαρτυρηθούμε έντονα για μερικά έπιθλαθή προγράμματα που παρουσιάζει ή τηλεόραση και τό ραδιόφωνο. Για παράδειγμα αναφέρουμε συγκεκριμένα δύο έκπομπές:

α) Ή Ραδιοφωνική έκπομπή «Τό παραμύθι του μόχθου» της 6.2.1985 (ώρα 7 μ.μ.) και β) τό σήριαλ «Άκυβέρνητες πολιτείες» που μεταδίδεται κάθε Παρασκευή 9.40' μ.μ. από την ΕΡΤ 1.

»Κύριε Ύπουργέ, θερμά Σάς παρακαλούμε να παρέμβετε προσωπικά στους άρμόδιους παράγοντες της Ραδιοτηλεόρασης για την τακτοποίηση των κακώς κειμένων σ' αυτή και τουτο για τό καλό του λαού μας αλλά και για τη στήριξη της Δημοκρατίας μας, δεδομένου ότι, ως γνωστό, ή συντριπτική πλειοψηφία του Έλληνικού λαού δέν δέχεται και δέν άνέχεται τρόπους ζωής και ήθη αντίθετα και ξένα προς την έλληνορθόδοξη παράδοσή του».

Τή διαμαρτυρία ύπογράφουν ό Πρόεδρος του Συλλόγου πρεσβ. Νικ. Σκιαδαρέσης και ό Γεν. Γραμματέας πρεσβ. Βασ. Φελούκας.

**«Η ΕΝΟΡΙΑΚΗ ΖΩΗ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΜΑΣ»**

Θεολογικό Συνέδριο με κεντρικό θέμα «Ή ένοριακή ζωή της Έκκλησίας μας» πραγματοποιήθηκε στη Φραγκαβίλλα Άμαλιάδος, την 9η και 10η Μαρτίου, ώργανωμένο από την Ι. Μητρόπολη Ήλείας, με σκοπό την κατάρτιση και έπιμόρφωση του ι. Κλήρου και των λαϊκών θεολόγων.

Τό πρόγραμμα, έκτός από τις λατρευτικές ευκαιρίες, περιλάμβανε εισηγήσεις: α) από τον κ. Χρ. Άργυρόπουλο, θεολόγο-γυμνασιάρχη, με θέμα «Ό έφημέριος και οι συνεργάτες του», και β) από τον π. Γεώργ. Μεταλληνό, λέκτορα της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνών, με θέμα: «Έκκλησιολογική θεώρηση της ένορίας στην Ιστορία και τό παρόν». Τις εισηγήσεις άκολούθησε συζήτηση, άνακεφαλαίωση κι έξαγωγή συμπερασμάτων.

Ό Σεβ. Ήλείας κ. Γερμανός πρόσφερε στους συνέδρους φιλοξενία στο Όικοτροφείο της Ι. Μητροπόλεως στη Φραγκαβίλλα.

**ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ
ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑΣ**

Προκειμένου να καταστεί δυνατή ή έκδοση του Γ' τόμου του Καταλόγου «Τά χειρόγραφα Βυζαντινής Μουσικής - Άγιον Όρος», ή Έερά Σύνοδος έζήτησε με έγκύκλιο σημείωμα της (άρ. πρ. 3488/84/88/1985) από την Ι. Άρχιεπισκοπή και τις Ι. Μητροπόλεις της Έκκλησίας της Ελλάδος, οικονομική ένισχυση.

Όι προσφορές πρέπει να κατατίθενται στο όνομα του Ίδρυματος και στον ύπ' άρ. 139/480284/54 λογαριασμό της Έθνικής Τραπέζης - Ύποκατάστημα Κολωνακίου, Σκουφά ή, 106 73 Άθήνα.

**ΝΕΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ
ΤΟΥ TAKE**

-Ναυπλιώτης Ίωάν., Ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 32.347, οίκογ. επίδ. 1.816, έφάπαξ 592.377.

-Μπένιας Νικ., Ιερέυς, Β)4, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 38.490, οίκογ. επίδ. 1.816, έφάπαξ 645.388.

-Παπαδημητρίου Κων., Ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 32.347, οίκογ. επίδ. 1.816, έφάπαξ 580.215.

-Κουρτέλη Πετρούλα, πρεσβυτέρα, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 16.173, έφάπαξ 584.014.

-Γλυνάση Καλλ., πρεσβυτέρα, Β)4, έτη ύπηρεσίας 33, σύνταξη 18.146, έφάπαξ 610.265.

-Σούκης Άχιλ., Ιερέυς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 32.347, έφάπαξ 591.553.

-Σκούφαλος Ίσ., Ιερέυς, Δ)7 έτη ύπηρεσίας 30, σύνταξη 26.091, οίκογ. επίδ. 1.816, έφάπαξ 482.340.

Στις παραπάνω συντάξεις χορηγήθηκε αύξηση 5ο)ο από 1.9.84.